

Брюксел, 8.10.2014 г.
COM(2014) 700 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия за разширяване и основни предизвикателства за периода 2014—15 г.

{SWD(2014) 301 final}

{SWD(2014) 302 final}

{SWD(2014) 303 final}

{SWD(2014) 304 final}

{SWD(2014) 305 final}

{SWD(2014) 306 final}

{SWD(2014) 307 final}

ЗАВЪРШВАНЕ НА ПОЛАГАНЕТО НА ОСНОВИТЕ С ЦЕЛ ПОСТИГАНЕТО НА ДОВЕРИЕ В ПОЛИТИКАТА НА РАЗШИРЯВАНЕ

I. ПРОГРАМАТА ЗА РАЗШИРЯВАНЕ — ПОСТИЖЕНИЯ & ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

През последните пет години Комисията увеличи **доверието** в политиката си на разширяване и **преобразяващата ѝ сила**, поставяйки по-голям акцент върху работата по реформи от основно значение на ранен етап от процеса на разширяване. Комисията отделя специално внимание на трите основни стълба: **правова държава, икономическо управление и реформа на публичната администрация**.

В съобщението си относно стратегията за разширяване от 2012 г.¹ Комисията въведе нов подход по отношение на правовата държава. В съобщението си от 2013 г.² Комисията представи рамка за укрепване на икономическото управление, използвайки опита от Европейския семестър. Тази година Комисията представя нови идеи за оказване на подкрепа за реформата на публичната администрация в държавите, обхванати от процеса на разширяване. Тези три стълба са свързани помежду си и постигането на напредък в тези области ще бъде от основно значение, за да се определи кога държавите ще бъдат напълно готови да се присъединят към ЕС.

Политиката на ЕС на разширяване допринася за постигането на общи ползи — мир, сигурност и просперитет в Европа. Тя прави ЕС по-силен в политическо и икономическо отношение и има мощен преобразяващ ефект върху засегнатите държави. Доброто подготвяне на процеса на присъединяване е гаранция, че разширяването не се извършва за сметка на ефективността на Съюза.

Отбелязаната през май десета годишнина от присъединяването на десет държави членки през 2004 г. напомня за постигнатия напредък. С разширяването на ЕС се увеличават и възможностите за компаниите, финансовите инвеститори, потребителите, туристите, учащите се и собствениците на имоти от Съюза. Присъединяването донесе ползи както за присъединяващите се държави, така и за тези, които вече бяха членки на ЕС. Търговията и инвестициите се увеличиха. Качеството на живот на гражданите се повиши с по-широкото прилагане на стандартите на ЕС в сферите на околната среда и потребителите и в други сфери.

За страните от Западните Балкани ясната перспектива за членство в ЕС, дадена от държавите — членки на Съюза, е важен стабилизиращ фактор. Тя подпомага постигането на напредък в изпълнението на необходимите условия, в това число тези в контекста на Процеса на стабилизиране и асоцииране. Добросъседските отношения и установяването на регионално сътрудничество, в което участват всички държави, са от основно значение. През последната година беше отбелязан напредък в това отношение, но някои въпроси все още не са решени. Полагането на трайни усилия за уреждането на двустранни въпроси между държавите, обхванати от процеса на разширяване, и на въпроси с държавите членки, включително под егидата на ООН, когато това е уместно, и превъзможването на наследството от миналото са от жизненоважно значение предвид историята на този регион, който наскоро беше раздиран от конфликти.

Процесът на присъединяване е строг, като в основата му стоят строги, но справедливи условия, установени критерии и принципът на собствените заслуги. Това е от основно значение за доверието в политиката на разширяване, за осигуряването на стимули на

¹ COM(2012) 600 final.

² COM(2013) 700 final.

държавите, обхванати от процеса на разширяване, за извършването на широкообхватни реформи и за спечелването на подкрепата на гражданите на ЕС. От своя страна държавите членки, съвместно с институциите на ЕС, трябва да водят информиран дебат за политическите, икономическите и социалните последици от политиката на разширяване.

Действащата програма за разширяване обхваща страните от Западните Балкани, Турция и Исландия. Годината беше белязана от важни развития за редица страни от Западните Балкани:

Черна гора предприе по-нататъшни стъпки в преговорите за присъединяване. Бяха отворени дванайсет глави. Започна осъществяването на реформи в сферата на правовата държава. Понастоящем е необходимо да се постигнат осезаеми резултати, които ще бъдат от основно значение за определянето на цялостното темпо на преговорите за присъединяване.

Стартирането на преговорите за присъединяване е повратен момент в отношенията на ЕС със **Сърбия**. Сега е необходимо Сърбия да работи неотклонно по своите приоритети за извършване на реформи, тъй като темпото на преговорите ще зависи от напредъка в ключови области, а именно правовата държава и нормализирането на отношенията с Косово*. Нужно е да се даде нов тласък на диалога между Белград и Прищина, за да бъдат уредени важни нерешени въпроси и да бъде поставено началото на нов етап в процеса на нормализиране на отношенията.

Албания получи статут на страна кандидатка през юни като признание за своите усилия за реформи и постигнатия напредък в изпълнението на необходимите условия. Страната трябва да използва динамизма при осъществяването на реформи, да го консолидира и да съсредоточи усилията си върху преодоляването на предизвикателствата, свързани с интеграцията в ЕС, по устойчив начин и с участието на всички страни в процеса. И правителството, и опозицията трябва да направят така, че политическият дебат да се води на първо място в парламента.

Парафирането през юли на споразумение за стабилизиране и асоцииране с **Косово** е важен етап в отношенията между ЕС и Косово. Понастоящем е необходимо Косово да проведе важни реформи, по-специално във връзка с правовата държава.

Процесът на присъединяване към ЕС, воден с **бившата югославска република Македония**, се намира в задънена улица. Нужно е да се предприемат действия, за да се обърне наблюдаваната в последно време тенденция на връщане към предишното положение, по-специално във връзка със свободата на изразяване, свободата на медиите и независимостта на съдебната власт. Необходимо е спешно да се намери общо и приемливо за всички решение на въпроса за името. Правителството и опозицията следва да предприемат стъпки за възобновяването на политическия диалог в парламента.

Процесът на европейска интеграция на **Босна и Херцеговина** продължава да бъде в застой. След изборите за страната ще бъде от основно значение да действа единодушно, да извърши неотложни социално-икономически реформи и да отбележи напредък по програмата си за членство в ЕС.

* Това наименование не засяга позициите относно статута и е в съответствие с Резолюция 1244/99 на Съвета за сигурност на ООН и със становището на Международния съд относно декларацията за независимост на Косово.

Турция продължи да изпълнява някои от ангажиментите си за реформа, като например пакета за демократизация от 2013 г., и предприе стъпки за уреждането на кюрдския въпрос. Налице са обаче основания за сериозни притеснения във връзка с независимостта на съдебната власт и защитата на основните свободи. Активните и надеждни преговори за присъединяване са най-подходящият контекст за реализиране на пълния потенциал на отношенията между ЕС и Турция. Започването на преговори по главите, посветени на правовата държава и основните права, ще осигури пътна карта за реформите в тези важни области.

С решение на правителството на **Исландия** преговорите за присъединяване са спрени от май 2013 г.

В контекста на подхода на Комисията за започване на работа първо по основните принципи се дава приоритет на реформите, свързани с правовата държава и основните права, икономическото управление и подобряването на икономическата конкурентоспособност, както и укрепването на демократичните институции. Това включва публичната администрация, която все още е слаба в повечето държави, обхванати от процеса на разширяване, като се отчитат ограничен капацитет, високи нива на политизиране и липса на прозрачност. За да се укрепи функционирането на демократичните институции, е необходимо също така да се установят надеждни изборни процеси и добро функциониране на парламентите, което включва воденето на конструктивен и траен диалог в целия политически спектър. Нужно е да се положат повече усилия за създаването на благоприятна среда за организациите на гражданското общество. Наличието на силно гражданско общество засилва политическата отчетност и спомага за по-задълбочено разбиране на реформите, свързани с присъединяването.

В раздел II от настоящото съобщение акцентът е поставен върху основните предизвикателства и се прави преглед на напредъка, отбелязан по отношение на реформата на публичната администрация, икономическото управление и конкурентоспособността и правовата държава и основните права. В раздел III се разглеждат регионални и двустранни въпроси, по-специално на Западните Балкани. Раздел IV съдържа заключения и препоръки както по хоризонтални теми, така и по конкретни за всяка страна въпроси.

Във всички посочени по-горе области Комисията се стреми да използва в максимална степен наличните механизми и форуми, за да даде тласък на реформите, било то чрез структурите в контекста на споразуменията за стабилизиране и асоцииране (ССА), преговорите за присъединяване или ръководените от Комисията целенасочени инициативи за отделните държави, като например диалозите на високо равнище или структурираните диалози по темата за правовата държава. През ноември 2013 г. тези инициативи бяха допълнително разширени с установяването на диалог на високо равнище с Албания по ключовите приоритети. Що се отнася до реформата на публичната администрация, Комисията въвежда понастоящем по-структуриран диалог и сформира „специални групи“ с държавите, обхванати от процеса на разширяване.

През 2014 г. започна да се прилага новият Инструмент за предприсъединителна помощ (ИПП II). По линия на ИПП II ЕС ще предостави за периода 2014—2020 г. 11,7 милиарда евро, за да окаже подкрепа на държавите, обхванати от процеса на разширяване, в подготовката им за присъединяване и да спомогне за регионалното и трансграничното сътрудничество. ИПП II набляга в по-голяма степен на приоритетите за присъединяване към ЕС в сферите на демокрацията и правовата държава, конкурентоспособността и растежа и въвежда също така секторен подход, стимули за

постигането на резултати, по-голямо бюджетно подпомагане и степенуване на проектите по приоритети. Необходимо е да се възприеме координиран подход за мащабните инвестиции, свързани с основните инфраструктурни коридори. Укрепва се координацията с международните финансови институции (МФИ). Инвестиционната рамка за Западните Балкани ще продължи да подпомага инвестициите, чрез които се стимулират заетостта и растежът и се насърчава връзките в региона.

Три стратегически ползи от разширяването

1) Разширяването на ЕС прави Европа по-сигурно място. Чрез процеса на присъединяване ЕС насърчава демократията и основните свободи и затвърждава принципа на правовата държава в страните, които желаят да се присъединят към ЕС, като по този начин намалява въздействието на трансграничната престъпност. Настоящата политика на разширяване **укрепва мира и стабилността** на Западните Балкани и спомага за възстановяването и помирението след войните през 90-те години на миналия век.

2) Разширяването на ЕС допринася за подобряване на качеството на живот на хората чрез интеграция и сътрудничество в области като енергетиката, транспорта, правовата държава, миграцията, безопасността на храните, защитата на потребителите, опазването на околната среда и изменението на климата. Разширяването ни помага да гарантираме, че нашите собствени високи стандарти се прилагат отвъд границите ни, което намалява рисковете гражданите на ЕС да бъдат засегнати например от замърсяване, внесено отвън.

3) Разширяването на ЕС увеличава нашето благосъстояние. Колкото по-голяма е Европа, толкова по-силна е тя. През 2012 г. БВП на ЕС е бил 23 % от световния БВП, което се равнява на 13 трилиона евро. Присъединяването донесе ползи както за присъединяващите се държави, така и за тези, които вече са членки на ЕС. С разширяването на ЕС се увеличават и възможностите за компаниите, инвеститорите, потребителите, туристите, учащите се и собствениците на имоти от Съюза. По-големият единен пазар е по-привлекателен за инвеститорите: от присъединяването през 2004 г. досега преките чуждестранни инвестиции от останалата част от света към ЕС са се удвоили като процент от БВП (от 15,2 % от БВП през 2004 г. на 30,5 % от БВП през 2012 г.)

II. ПОСТАВЯНЕ НА АКЦЕНТА ВЪРХУ ОСНОВНИТЕ ПРИНЦИПИ — КОНСОЛИДИРАНЕ НА РЕФОРМИТЕ И УКРЕПВАНЕ НА ДОВЕРИЕТО

В този раздел се посочват основните предизвикателства и се прави преглед на напредъка, отбелязан по отношение на реформата на публичната администрация, икономическото управление и конкурентоспособността и правовата държава и основните права. В него са представени нови идеи за поставяне на по-голям акцент върху реформата на публичната администрация и се прецизира подходът към икономическото управление. В миналогодишното съобщение беше отделено специално внимание на това как предприсъединителното финансиране подпомага процеса на реформи във всички сфери. Тази година вниманието е насочено върху някои практики в горепосочените сфери, които се наблюдават в държавите, обхванати от процеса на разширяване, и могат да послужат за пример за извършването на реформи и на други места.

а) Реформа на публичната администрация

Реформата на публичната администрация е един от стълбовете на процеса на разширяване наред с правовата държава и икономическото управление. И трите стълба обхващат междусекторни въпроси, които са тясно свързани помежду си, имат първостепенно значение за успеха на политическите и икономическите реформи и изграждат основата за прилагането на правилата и стандартите на ЕС. Добре функциониращата публична администрация е необходим елемент за демократичното управление. Освен това нейната работа се отразява пряко на способността на правителствата да предоставят публични услуги и да стимулират конкурентоспособността и растежа.

Целта на реформата на публичната администрация е да се постигнат по-голяма прозрачност, отчетност и ефективност и да се постави по-силен акцент върху потребностите на гражданите и бизнеса. Целесъобразното управление на човешките ресурси, по-доброто планиране, координиране и изготвяне на политиките, установяването на стабилни административни процедури и подобряването на публичното финансово управление, в това число управлението на публичните финанси и събирането на вземания, са от първостепенно значение за функционирането на държавата и за осъществяването на реформите, необходими за интеграцията в ЕС. Необходимо е държавите да положат по-големи усилия за подобряването на публичната си администрация на всички нива, като се ръководят от национални стратегии. Отчитайки предизвикателствата, пред които са изправени държавите, обхванати от разширяването, Комисията увеличава подкрепата си за създаването на нужните административни структури и капацитет в контекста на процеса на присъединяване.

Комисията ще организира работата по реформата на публичната администрация с държавите, обхванати от процеса на разширяване, около следните теми от ключово значение:

Теми от ключово значение за реформата на публичната администрация

- 1. Стратегическа рамка за реформата на публичната администрация** — това включва поемането на политически ангажимент за извършването на реформата, в това число политическо лидерство, техническо координиране и мониторинг на изпълнението.
- 2. Изготвяне и координиране на политиките** — това включва подходящо координиране на правителствено равнище, координиране между отделните министерства, изготвяне на политиките и финансов анализ.
- 3. Управление на публичната служба и човешките ресурси** — това включва организиране и функциониране на публичната служба, в това число деполитизация, назначения и повишения, основани на заслугите, обучение и професионализъм.
- 4. Отчетност** — това включва прозрачност на администрацията, в това число достъп до информация и възможност за административна и правна защита.
- 5. Предоставяне на услуги** — това включва предоставянето на по-добри услуги за гражданите и бизнеса, в това число по-добри административни процедури и услуги за електронно управление.

6. Управление на публичните финанси (УПФ) — това включва ангажирането с всеобхватен подход с цел подобряване на управлението на публичните финанси и цялостния бюджетен процес посредством подготвянето и изпълнението на многогодишни програми за УПФ и стартирането на диалог относно политиката на УПФ с Комисията и международните финансови институции. Наличието на надеждна и целесъобразна програма за УПФ е от основно значение и за подпомагането на секторните бюджети в контекста на ИПП.

Комисията се стреми към по-добро интегриране на реформата на публичната администрация в процеса на разширяване. По модела на подкомитетите по ССА бяха създадени или са в процес на създаване специални групи за реформа на публичната администрация със страните от Западните Балкани. Специалните групи с Албания, Косово, бившата югославска република Македония и Черна гора вече проведоха заседания. Първата специална група за реформа на публичната администрация със Сърбия ще проведе заседание през октомври. Специалните групи ще се превърнат в основната платформа за постигане на напредък в работата по реформата на публичната администрация, която ще се основава на посочените по-горе теми от ключово значение. Резултатите от работата на специалните групи за реформа на публичната администрация следва да бъдат използвани в работата на Съвета/Комитета от споразуменията за стабилизиране и асоцииране, където ще се проведе структурирана политическа дискусия по ключовите въпроси, отнасящи се до реформата на публичната администрация.

Въпреки че достиженията на правото на ЕС не съдържат конкретна глава, посветена на публичната администрация като такава, преговорите за присъединяване трябва да бъдат използвани и за насърчаване на необходимите реформи. Темите от ключово значение следва да бъдат разгледани в рамките на съответните глави — а именно обществени поръчки, финансов контрол, съдебна власт и основни права, данъчно облагане и икономическа и парична политика, както и в контекста на междуправителствените конференции, когато това е важно за прилагането на достиженията на правото на ЕС. Координацията с международните финансови институции, особено в сферата на управлението на публичните финанси, ще бъде от решаващо значение. Комисията продължава да оказва подкрепа за Регионалното училище по публична администрация, което играе важна роля за обмяната на опит по темата за реформата на публичната администрация в региона, и във връзка с процеса на интеграция в ЕС.

Повишаване на капацитета на публичната администрация в Косово:

За да укрепи професионалния и институционалния капацитет на публичната администрация, Косово създаде програма за млади специалисти. Програмата, в която се поставя акцент върху нуждите, свързани с европейската интеграция, отпуска на най-добрите студенти стипендии за обучение в специална магистърска програма в Косово и с възможност за обучение в ЕС. Около 80 % от дипломираните се биват наети на работа от косовските органи. Това е от полза не само за Министерството на европейската интеграция, но и за отрасловите министерства и институции, които ще отговарят за изпълнението на задълженията, произтичащи от бъдещото ССА.

б) Икономическо управление и конкурентоспособност

Комисията засилва подкрепата си за подобряването на икономическото управление и повишаването на конкурентоспособността в страните, обхванати от процеса на разширяване. Това е от основно значение, за да се отговори на тревогите на гражданите, живеещи във все така трудни икономически условия, характеризиращи се

с голяма безработица и слаби инвестиции. Този нов подход е особено важен за страните от Западните Балкани, тъй като за нито една от тях не може да се каже все още, че е функционираща пазарна икономика. При него ще се използва натрупаният от държавите — членки на ЕС, опит в контекста на Европейския семестър. Ще се набляга в по-голяма степен на структурните реформи, които са секторни по своя характер. От държавите, обхванати от процеса на разширяване, ще бъде поискано да представят национални програми за икономически реформи. От своя страна, ЕС ще дава повече насоки относно приоритетите за реформите и ще предоставя по-целенасочено финансиране по ИПП. Подобряването на икономическото управление в държавите, обхванати от процеса на разширяване, е от значение и за запазването на подкрепата за разширяването в самия Европейски съюз.

Всички държави от Западните Балкани са изправени пред сериозни икономически предизвикателства от структурно естество, като са налице висока безработица и ниски равнища на чуждестранните инвестиции. Във всички страни, обхванати от процеса на разширяване, продължава да има сериозни предизвикателства, свързани с икономическата реформа, конкурентоспособността, създаването на работни места и фискалната консолидация. Слабостите по отношение на прилагането на принципа на правовата държава и управлението на публичните финанси увеличават риска от корупция, което се отразява отрицателно на инвестиционния климат. Към настоящия момент нито една от страните не е изготвила подробна и убедителна програма за вътрешни реформи.

Макроикономическата ситуация в страните, обхванати от процеса на разширяване

⇒ Ситуацията по отношение на социално-икономическото развитие в държавите, обхванати от процеса на разширяване, е нееднозначна. Всички държави, обхванати от процеса на разширяване, до голяма степен запазиха обща макроикономическа стабилност, но в редица от тях фискалните рискове значително нараснаха. Скромното икономическо възстановяване продължава. Според последната прогноза на Комисията страните кандидатки от Западните Балкани ще отбележат растеж от средно 1,6 % през 2014 г. Икономическото възстановяване не доведе до по-голям брой работни места. Безработицата се запази висока, особено сред младите хора, и понастоящем е средно 21 % на Западните Балкани, като този процент е много по-висок в Босна и Херцеговина, бившата югославска република Македония и Косово. Бедността се запазва трайно висока.

⇒ ЕС е основният търговски партньор на страните от Западните Балкани, като за него са предназначени приблизително 60 % от износа от региона. Освен това Съюзът е най-големият източник на преки чуждестранни инвестиции.

⇒ През 2013 г. растежът в Турция достигна 4 %, а за 2014 г. се очаква растеж от 2,6 %. Турската лира беше отслабена, а дефицитът по текущата сметка достигна почти 8 % от БВП през 2013 г. Последните икономически резултати на Турция показват едновременно големия потенциал на нейната икономика и все още съществуващите дисбаланси. ЕС продължава да бъде основният търговски партньор на Турция, като над 40 % от износа на страната са за ЕС. Страната се превърна в основно място за инвестиции за европейските предприятия с все по-голямо интегриране във веригата на ЕС за доставка и производство. Около 70 % от преките чуждестранни инвестиции в Турция идват от ЕС.

Основни икономически показатели

	БВП на глава от населението в процентни пунктове (% от ЕС)	Растеж на БВП (%)	Инфлация (%)	Безработица (%)	Дял на заетите лица на възраст 20-64 години (%)	Дял на икономически активните лица на възраст 20-64 години (%)	Износ (стоки и услуги като % от БВП)	Държавен дълг (като % от БВП)	Държавен дефицит (като % от БВП)
Албания	30	1,4	1,9	15,6	57,2	68,0	40,2	62,0*	-3,4*
Босна и Херцеговина	29	2,5	-0,2	27,5	n/a	n/a	30,0	n/a	-2,2
бивша югославска република Македония	35	2,9	2,8	29,0	50,3	70,4	53,9	36,0	-4,1
Косово	n/a	3,4	1,8	30,0	n/a	n/a	17,4	n/a	n/a
Черна гора	42	-2,5*	1,8	19,5	52,6	65,1	44,1*	58,0	-2,3
Сърбия	36	2,5	7,8	22,1	51,2	66,0	44,7	63,2	-5,0
Турция	55	4,0	7,5	8,8	53,4	58,4	25,7	36,2*	-0,3*

Източник: Евростат. Референтната година е 2013 г. с изключение на данните с (*), за които референтната година е 2012 г.

➤ Подобряване на икономическото управление

В Стратегията за разширяване за периода 2013—2014 г. беше предложен нов подход, чрез който да се помогне на държавите, обхванати от процеса на разширяване, да работят по основните въпроси от икономически характер и да изпълнят икономическите критерии. Новият подход предполага внасянето на промени в диалога и по-добро отчитане, за да могат да се дават по-ясни насоки относно реформите, които са необходими за поддържането на дългосрочния растеж и конкурентоспособност.

Основни икономически предизвикателства на Западните Балкани

⇒ Засилване на фискалната консолидация посредством намаляване на бюджетните дефицити и извършване на надеждни реформи в публичния сектор, в това число реформа на публичната администрация и на пенсионните системи.

⇒ По-строго управление на публичните финанси, включително по отношение на управлението и събирането на вземания, изготвянето на бюджета и неговото изпълнение, осчетоводяването и отчитането и външния надзор.

⇒ Справяне с тежкия товар, който представляват необслужваните заеми.

⇒ Преструктуриране на държавните предприятия и подобряване на управлението им.

⇒ Подобряване на бизнес средата, в това число цифровата икономика, и оказване на подкрепа за развитието на частния сектор, намаляване на парафискалните такси, опростяване на регулаторната система и насърчаване на инвестициите в научни изследвания.

⇒ Подобряване на енергийните и транспортните мрежи и постигане на по-голяма свързаност.

⇒ Създаване на функциониращи пазари на труда, включително осигуряване на достатъчно гъвкавост, справяне със сивата икономика, повишаване на пригодността за заетост на работниците и постигане на по-голямо съответствие между образованието и уменията и нуждите на пазара на труда.

Държавите от Западните Балкани се приканват да подобрят икономическата си политика и управлението ѝ посредством изготвянето на годишни национални програми за икономически реформи. Тези програми ще се състоят от две части. Първата част ще съдържа усъвършенствана версия на съществуващите предприєдинителни икономически програми за страните кандидатки и икономически и фискални програми за страните потенциални кандидатки; обхватът ще бъде разширен, така че да включва и Косово. В първата част на националните програми за икономически реформи се задава рамка на средносрочната макроикономическа и фискална политика, като се отделя по-голямо внимание на оценката на външната устойчивост и на структурните пречки пред растежа и се предвиждат конкретни мерки за реформа в подкрепа на рамката на политиката. Втората част на националните програми за икономически реформи ще обхваща структурни реформи, които са секторни по своя характер (като транспорт, енергетика, образование, околна среда, научни изследвания, промишленост, конкуренция, вътрешен пазар) и са от най-голямо значение за повишаването на конкурентоспособността и растежа в отделните държави, включително нуждите от инвестиции в инфраструктура. Комисията ще дава на държавите ясни и консолидирани насоки, за да се гарантира, че тези програми са насочени към темите от ключово значение.

Що се отнася до поставянето на по-голям акцент върху структурните реформи, 2015 г. следва да бъде смятана за първата година на пилотната фаза. Реформите, за които става въпрос в тези документи, ще бъдат подпомогнати от ИПП. С цел да бъде засилен надзорът, в процеса на оценяване ще се дават по-конкретни насоки относно политиката за всяка страна. Още през май 2014 г. съвместният Съвет по икономически и финансови въпроси отпрати по-конкретни насоки към всяка от държавите кандидатки.

Турция и ЕС имат взаимен интерес от насърчаването на програма за икономически реформи и обмяната на опит, сближаването на позициите в Г-20 и задълбочаването на икономическата интеграция. Освен това извършената наскоро оценка на митническия съюз между ЕС и Турция осигурява важни елементи за подобряване на това търговско споразумение. И двете страни по споразумението имат интерес да засилят търговските отношения помежду си до ниво, което е съизмеримо със съвременните търговски споразумения и със стратегическата важност на отношенията между ЕС и Турция. Икономическата програма би могла да бъде обсъждана в рамките на редовен диалог на високо равнище по икономическите въпроси между ЕС и Турция. Тези по-засилени политически контакти биха могли да бъдат допълнени от създаването на годишен бизнес форум между ЕС и Турция.

Преглед на икономическата политика и насоки за Западните Балкани – годишен цикъл

31 януари — Държавите представят на Комисията **националните програми за икономически реформи** (първата част е посветена на макроикономическата и фискалната рамка и съпътстващите реформи, а втората част — на структурните реформи, които са секторни по своя характер, и на конкурентоспособността). Предвид по-дългосрочния характер на реформите във втората част, ще има ежегодна актуализация на тези реформи във всяка последваща национална програма за икономически реформи.

Февруари — Мисии на Комисията за извършване на оценка в страните от Западните Балкани.

Април — Организиране на срещи между държавите и Комисията, на които ще бъдат обсъдени конкретните насоки относно политиката.

Май — Заключение на Съвета по икономически и финансови въпроси.

Юни/Юли — Срещи на министерско равнище за отделните държави.

Есен — В пакета от документи на Комисията, посветени на разширяването, се прави преглед на напредъка, постигнат след срещата на Съвета по икономически и финансови въпроси, и се дават по-подробни насоки, насочени към бъдещето, които да залегнат в програмите, които ще бъдат представени през следващия януари.

За прилагането на този подход е необходимо да се оказва специална техническа помощ. Изпълнението на насоките за политиката за отделните държави ще трябва да бъде подкрепено бързо от целенасочени и конкретни проекти по ИПП за подобряване на икономическото управление. В свързаните с ИПП стратегически документи по държави и по групи държави за периода 2014—2020 г. е отразена важността на икономическото управление и са заделени ориентировъчни суми за тази цел. Подготвят се конкретни проекти по ИПП, чието изпълнение ще започне през 2015 г.

Повишаването на конкурентоспособността и въвеждането на мерки за стимулиране на създаването на работни места в региона ще намалят миграционния натиск от държавите, обхванати от процеса на разширяване, към ЕС. При последните разширявания имаше преходни договорености за постепенното въвеждане на свободното движение на работници от новите държави членки. Евентуалната нужда от преходни мерки и техният характер и/или въвеждането на защитен механизъм във връзка със свободното движение на работници ще бъдат обсъдени по време на преговорите за присъединяване за бъдещите разширявания, като се вземе под внимание оценка на въздействието, която ще се изготви в бъдеще.

➤ Диалог относно трудовата заетост и социалната реформа

Подкрепата на Комисията за устойчивото икономическо развитие на Западните Балкани надхвърля макроикономическото стабилизиране и достигането на статут на функционираща пазарна икономика. От началото на кризата Комисията настоява за необходимостта от допълнителни действия за справяне с трудната социално-икономическа ситуация, по-специално с високата безработица.

Комисията вече стартира нов диалог по програмите за заетост и социални реформи с Турция и Сърбия. В момента се подготвят диалози с бившата югославска република Македония и с Черна гора. Социално-икономическата ситуация в останалите държави е изпълнена с повече предизвикателства и ще е необходима допълнителна подкрепа за осигуряването на административен капацитет за улесняване на участието в новия процес. Тези държави ще бъдат поетапно поканени да се включат в новия диалог. Посредством ИПП се предоставя всеобхватна техническа помощ, която допълва по-мощното подпомагане в сферата на трудовата заетост и социалната сфера. Комисията ще създаде платформа, посветена на трудовата заетост и социалните въпроси, като допълнителен инструмент, чрез който да помогне на държавите да обменят опит и да се подготвят за диалога по програмите за заетост и социални реформи.

В контекста на други действия, с цел да се намали недостигът на умения и да се подобрят образователните системи, Комисията ще продължи също така да разработва платформата в областта на образованието и обучението за Западните Балкани.

- Насърчаване на инвестициите за растеж и работни места; мрежи и регионално сътрудничество

Трансграничните транспортни, енергийни и комуникационни мрежи на Западните Балкани не са достатъчно развити. Инвестициите в инфраструктура са изключително необходими, за да се стимулира икономическото развитие на региона. С оглед на мащаба на икономиките на страните от Западните Балкани установяването на по-тясна интеграция е от ключово значение. Регионалното икономическо сътрудничество е възможност не само за постигането на устойчив растеж, но и за установяването на политическо сътрудническо и добросъседски отношения. Под егидата на Съвета за регионално сътрудничество се работи за постигането на целите и приоритетите на стратегията за Югоизточна Европа за периода до 2020 г. Чрез предвиденото либерализиране на услугите в рамките на Централноевропейската зона за свободна търговия (CEFTA) ще се окаже допълнителна подкрепа за постигането на тази цел.

Енергийни и транспортни мрежи

Подобряването на връзките между енергийните и транспортните мрежи на ЕС и страните, обхванати от процеса на разширяване, е приоритет за стимулиране на устойчивия икономически растеж, заетостта, търговията и културния обмен.

През май Комисията прие своята Европейска стратегия за енергийна сигурност³, чиято цел е да се повиши енергийната сигурност на ЕС. В краткосрочен план в стратегията се предлага Комисията да започне извършването на **стрес тестове на енергийната сигурност**, за да направи симулация на прекъсване на доставките на газ за предстоящата зима и да провери как енергийната система може да се справи с рисковете пред сигурността на доставките. Като се има предвид паневропейското измерение на енергийната сигурност, Комисията покани всички страни от Западните Балкани и Турция да участват в стрес тестовете. Участие взеха Албания, Босна и Херцеговина, бившата югославска република Македония, Косово, Сърбия и Турция. По-нататъшното разширяване на трансевропейската **енергийна** инфраструктура и допълнителното засилване на сътрудничеството с Енергийната общност са от основно значение. Енергийната общност, която цели разширяване на обхвата на достиженията на правото на ЕС в областта на енергетиката към държавите, обхванати от политиката на разширяване и политиката на съседство, трябва да бъде допълнително укрепена с оглед на стоящите пред Съюза притеснения относно сигурността на доставките. Това следва да се постигне чрез по-нататъшно насърчаване на реформите в енергийния сектор в участващите държави, като същевременно се подкрепят модернизацията и устойчивостта на техните енергийни системи и пълното им интегриране в регулаторната рамка на ЕС в областта на енергетиката.

В бъдещата работа на Енергийната общност трябва да се обърне специално внимание на по-ефективното осъществяване на реформите с цел създаването на истински вътрешен пазар както на търговия на едро, така и на търговия на дребно, особено що се отнася до отделянето на комуналните услуги, свързани с преноса и разпределението, прозрачността на цените или осигуряването на достъп на трети страни до мрежите. Необходимостта от осигуряването на достъп на трети страни до мрежите е една от причините, поради които Комисията обяви, че е нужно междуправителствените споразумения между Русия и редица държави, участващи в проекта „Южен поток“, да бъдат преговорени, а строителните работи по проекта да бъдат преустановени.

Сътрудничеството с Турция с оглед на стратегическото ѝ положение и потенциала ѝ на енергиен възел следва да бъде допълнително развито. Укрепването на

³ COM(2014) 330 final.

сътрудничеството между ЕС и Турция в областта на енергетиката и постигането на съответния напредък в преговорите за присъединяване ще улеснят постигането на по-нататъшен напредък към свързването и интеграцията на енергийните пазари.

Комисията прие списък на проекти от взаимен интерес за развиването на трансевропейската енергийна инфраструктура. На заседанието на Съвета на министрите на Енергийната общност беше приет списък на проекти, които представляват интерес за Енергийната общност. За да могат да създадат тези мрежи, договарящите се страни (с помощта на ЕС) ще трябва да преодолеят трудностите, свързани с финансирането на междусистемните връзки между държавите.

Посредством предстоящия Договор за създаване на **транспортна** общност ще се насърчи интегрирането на пазарите и инфраструктурата, свързани със сухопътния транспорт, като паралелно с това ще се помогне на държавите от Западните Балкани да удовлетворят стандартите на ЕС в сферата на този вид транспорт. Комисията преразглежда също така трансевропейските мрежи на ЕС в областта на транспорта (TEN-T) и енергетиката (TEN-E) с оглед на подобряването на връзките със страните, обхванати от политиката на разширяване и политиката на съседство.

Инвестиционната рамка за Западните Балкани (ИРЗБ) играе все по-важна роля, като оказва съдействие при подготвянето на инвестициите, които са най-необходими за засилване на растежа и увеличаване на заетостта, и ги подкрепя. В контекста на ИРЗБ Комисията, двустранните донори и международните финансови институции подкрепят инвестиции на обща стойност 4 милиарда евро годишно в транспорта, енергетиката, околната среда, борбата с изменението на климата, изграждането на икономика, характеризираща се с ефективно използване на ресурсите, социалния сектор и частния сектор / развитието на МСП, като Комисията съфинансира платформа за МСП на Западните Балкани, чиято цел е да се подобри достъпът на МСП до финансиране чрез предоставянето на гаранции и рисков капитал. Комисията насърчава държавите да създадат национални инвестиционни комитети или сходни механизми за координиране, вследствие на които ще бъдат изготвени единни портфейли от бъдещи секторни проекти.

Разработване на единен портфейл от проекти в Сърбия:

Сърбия работи в момента по съставянето на списък на приоритетни инфраструктурни проекти от стратегическо значение за страната и ЕС в секторите на енергетиката, транспорта, околната среда и бизнес инфраструктурата. Тези приоритети ще залегнат в основата на проекти, които ще бъдат одобрени на политическо равнище и ще се изпълняват към момента на присъединяването и след него. Списъкът се изготвя съгласно последователна методика, съдържаща обективни критерии за подбор, в контекста на финансиран от ИПП проект. Проектите се оценяват внимателно с оглед на подготвителните/административните стъпки, които остава да се предприемат, и на подробните институционални отговорности във връзка с всички тези стъпки. След като правителството даде своята политическа подкрепа, всички посочени по-горе елементи, които в миналото не съществуваха, могат да доведат до по-доброто определяне на приоритети при финансирането на проекти и до по-доброто координиране между международните финансови институции и международните организации, проявяващи интерес да предоставят средства. Целта е единствено проектите, намиращи се в единния портфейл, да бъдат финансирани от ИПП и международните финансови институции.

➤ ***Осигуряване на устойчивост на инвестициите и ефективно управление на риска от бедствия***

Държавите от Западните Балкани са заплашени от връхлитането на множество бедствия. При големите наводнения в Босна и Херцеговина и Сърбия през май не само загинаха няколко десетки души. Тези наводнения имаха и съществено социално-икономическо отражение. Щетите се изчисляват на около 2,04 милиарда евро общо в Босна и Херцеговина (което възлиза на почти 15 % от БВП на страната) и на 1,52 милиарда евро в Сърбия. Освен това наводненията засегнаха в значителна степен перспективите за растеж на двете страни, което се отрази отрицателно на тяхното устойчиво развитие в дългосрочен план. Наводненията подчертаха колко са важни трайните инвестиции в управлението на риска от бедствия и ефективното интегриране на политиката на управление на риска от бедствия в цялостните икономически политики на тези държави.

в) Правова държава и основни права

і) Правова държава

Принципът на правовата държава е основна ценност, на която се гради ЕС, и заема централно място в процеса на присъединяване. Страните, които се стремят да се присъединят към Съюза, трябва още на ранен етап да установят и утвърждават правилното функциониране на основните институции, които са необходими за гарантиране на принципа на правовата държава. Принципът на правовата държава е от жизненоважно значение за установяването на стабилна бизнес среда, тъй като осигурява правна сигурност за икономическите оператори, оказва подкрепа за потребителите и стимулира инвестициите, заетостта и растежа. През последната година бяха наблюдавани известни положителни развития в тази сфера в държавите, обхванати от процеса на разширяване. Отварянето на глава 23 и глава 24 осигурява на Черна гора важна рамка, за да може страната да изпълни подробните си планове за действие, включващи широк кръг въпроси, свързани с принципа на правовата държава. Сърбия се намира в напреднала фаза на изготвяне на подобни планове за действие в подготовката за започването на присъединителните преговори по тези глави. В Албания бяха положени сериозни усилия в борбата с организираната престъпност.

Укрепването на принципа на правовата държава е ключово предизвикателство за повечето държави, обхванати от процеса на разширяване, особено що се отнася до това да се подобри функционирането и да се увеличи независимостта на съдебната власт, както и по отношение на борбата с корупцията и организираната престъпност. За преодоляването на това предизвикателство ще са необходими силна политическа воля и действия, простиращи се отвъд простите изявления и водещи до осезаеми резултати. Държавите трябва да постигнат трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и издаването на осъдителни присъди по дела, свързани с организираната престъпност и корупцията, като наложените наказания бъдат пропорционални и се извършва отнемане на имущество.

В по-голямата част от случаите е нужно да се извършат широкообхватни **съдебни реформи**, целящи установяването на независими и ефикасни съдебни системи, които са в състояние да гарантират справедливи съдебни процеси и в които съдиите се назначават и повишават според заслугите си и работят безпристрастно и подотчетно. Повечето държави разполагат със стратегии за съдебна реформа. Все още обаче изпълнението на тези стратегии е на ранен етап и продължават да са налице редица предизвикателства. Необходимо е да се гарантира независимостта на държавните съдебни съвети, да се установят по-добри процедури за назначаването на съдиите и

прокурорите и да се съхрани независимостта на съдебната власт, като едновременно с това се осигури отчетност. Правораздаването често е с лошо качество и неефективно, като в повечето държави обемът на натрупаните за разглеждане дела е огромен и съществуват трудности при изпълнението на съдебните решения. Необходима е промяна в съдебната култура, като се наблегне в по-голяма степен на аспекта на предоставяне на услуга на гражданите.

Обучаване на служители на съдебната система в бившата югославска република Македония:

Академията за съдии и прокурори беше създадена през 2006 г. и започна да функционира през 2007 г. Тя предлага двугодишно редовно обучение, съчетаващо теория и практика, за бъдещи съдии и прокурори преди встъпването им в длъжност, както и постоянно обучение в рамките на работния процес и през целия професионален път за съдии, прокурори, служители в съдилища и държавни служители. В по-голямата си част обучението се води от практикуващи специалисти, като например висшестоящи съдии. Досега 80 кандидати за съдии и прокурори са завършили програмата за обучение преди встъпване в длъжност, а миналата година в академията са се обучавали над 7 300 души, като са били проведени повече от 270 мероприятия с цел обучение в рамките на работния процес. За обучаващите се извън столицата се използват децентрализирана система и модули за онлайн обучение, които са достъпни през уеб портала на академията. Освен това се поощряват контактите с международни съдебни организации, включително провеждането на стажове в чужбина.

Корупцията продължава да бъде сериозен проблем в повечето държави, обхванати от процеса на разширяване. В сфери като обществените поръчки и приватизацията корупционните практики продължават да отклоняват и без това оскъдните средства от държавните бюджети, което се отразява отрицателно на бизнес климата и на инвестиционния климат, за които е нужна правна сигурност. Корупцията засяга пряко и гражданите, когато те влязат в досег с някои сфери на публичните услуги, например образованието и здравните услуги. Инструментите за ефективно предотвратяване на корупцията продължават да се използват недостатъчно. Необходимо е правоприлагането да бъде по-инициативно, добре координирано и ефективно, за да се гарантира, че случаите на корупция, включително по високите етажи, са предмет на надлежно разследване, наказателно преследване и санкции. В тази сфера трябва да бъдат постигнати трайни и значителни резултати.

Държавите трябва да установят стабилна рамка за предотвратяването на корупцията, като е необходимо да се положат по-големи усилия във връзка с финансирането на политическите партии и предизборните кампании, управлението на конфликтите на интереси, прозрачността при използването на публични средства, достъпа до информация и отнемането и конфискуването на имущество. В тази връзка реформата на публичната администрация и управлението на публичните финанси ще бъдат от основно значение. Нужно е да се извършат подобрения в събирането на данни и тяхната достъпност, за да се постигне по-голяма прозрачност и да се спомогне за извършването на мониторинг на изпълнението на политиките за борба с корупцията.

Борбата с **организираната престъпност** продължава да бъде важна тема в повечето държави, обхванати от процеса на разширяване. Наблюдава се напредък, но е необходимо да се направи много повече, за да могат правоприлагащите органи и прокуратурите да разполагат с ефективни правни инструменти и инструменти за разследване, за да се борят по подходящ начин с организираната престъпност, да налагат адекватни наказания и да извършват дейни разследвания. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре

навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката. Необходимо е правоприлагащите органи, прокуратурите и съдебната власт да станат по-устойчиви на корупцията и да бъде въведен по-строг контрол за разкриването на случаи на очевидно законни предприятия, служещи за прикриването на престъпни дейности. Капацитетът за провеждане на сложни финансови разследвания и за борба с изпирането на пари трябва да бъде значително подобрен и е необходимо да се предприемат действия във връзка с нови заплахи като киберпрестъпността. Приходите от престъпна дейност трябва да се конфискуват ефективно, трябва да се въведе разширена конфискация на активите, както и да се обмисли инкриминирането на незаконното обогатяване с оглед на това да се противостои на явлението на натрупване на богатство с неизяснен произход.

Заради трансграничния характер на множество престъпни дейности и организирани престъпни групи са необходими по-силно регионално и международно сътрудничество и по-добри ответни действия във връзка с исканията на държавите членки за полицейско и съдебно сътрудничество. Освен това се работи за установяването на по-задълбочено оперативно сътрудничество със съответните европейски агенции, по-специално с Европол, Евроюст и Frontex. В сила влязоха оперативни споразумения между Европол и Сърбия и Албания, а подготовянето на такова споразумение с Черна гора се намира в напреднала фаза. Комисията продължава да оказва подкрепа за регионална мрежа на прокуратурите и за координирани системи за защитата на свидетели в региона.

Изготвяне на стратегически анализ на организираната престъпност в Черна гора:

Всяка държава, която иска да води успешна борба с организираната престъпност, трябва да разполага с последователна, широкообхватна стратегическа оценка на организираната престъпност на своята територия. Всички участници в процеса, дори тези, които не са част от правоприлагащите органи, се нуждаят от тази оценка, за да разберат заплахите, пред които е изправена страната, и да реагират на тенденциите. През пролетта на 2014 г. Черна гора публикува оценка на заплахата от тежката и организираната престъпност, в която се прави преглед на заплахите, произтичащи от престъпността в региона и страната и засягащи сигурността на Черна гора. Понастоящем анализът се използва за набелязването на общи приоритети за правоприлагащите органи, които ще им дадат възможност да подготвят целесъобразни ответни мерки и да приложат концепцията за полицейски действия, основани на разузнавателна информация.

Комисията продължава да разглежда с голям приоритет всички аспекти на принципа на правовата държава в страните, обхванати от процеса на разширяване. В преговорите за присъединяване понастоящем се прилага нов подход по отношение на главата за съдебната власт и основните права и на главата за правосъдието, свободата и сигурността. За тази цел е необходимо по време на цялата подготовка за присъединяването да бъдат постигнати стабилни резултати при провеждането на реформите. За първи път ЕС постави междинни показатели в преговорите за присъединяване — това стана с Черна гора през декември 2013 г. Сърбия получи важни насоки относно подробните планове за действие, които подготвя като основа за започването на преговорите по темите, свързани с правовата държава. Тези насоки и показатели ще бъдат отправната точка за бъдещите преговори и работа с останалите държави, обхванати от процеса на разширяване. Понастоящем темите, свързани с правовата държава, се разглеждат на ранен етап от процеса на присъединяване към ЕС с всички държави, обхванати от разширяването, като напредъкът в тази област е важен фактор при вземането на решения на всеки етап от процеса на присъединяване.

Кратко представяне на новия подход към глави 23 и 24

Новият подход, който се прилага по отношение на **преговорна глава 23** „Съдебна власт и основни права“ и **преговорна глава 24** „Правосъдие, свобода и сигурност“, предоставя по-структурирана рамка за воденето на преговорите, при която се взема под внимание времето, необходимо за надлежното провеждане на реформите:

- ▶ Глави 23 и 24 се отварят на ранен етап от процеса и се затварят в края му, за да се осигури максимално време за постигането на стабилни резултати, като целта е реформите да бъдат необратими.
- ▶ ЕС дава важни насоки, които стоят в основата на подробните планове за действие за извършване на реформи, изисквани като показатели за отварянето на преговорни глави и служещи за катализатор за извършването на реформите.
- ▶ Въвеждане на „междинни показатели“, които ще насочват допълнително процеса на реформи и ще поддържат темпото му.
- ▶ Крайни показатели, които се определят едва след като бъде постигнат значителен напредък в по-общ план, включително по отношение на отбелязването на стабилни резултати при практическото осъществяване.
- ▶ Предпазни и коригиращи мерки, например актуализиране на показателите и, за да се гарантира, че е налице цялостен баланс в хода на преговорите по всички преговорни глави — механизъм за спиране на преговорите по други глави, ако се изостава с напредъка по глави 23 и 24.
- ▶ По-голяма прозрачност и по-широко участие в процеса, като се очаква провеждането на широкообхватни консултации със заинтересованите лица относно реформите, за да се осигури максимална подкрепа за осъществяването им.

В по-широк план Комисията използва всички налични инструменти, за да укрепи принципа на правовата държава, включително осъществявайки редовен мониторинг, по-специално посредством съвместните органи в контекста на споразуменията за стабилизиране и асоцииране, посредством мисии за оценка и структурирани диалози; посредством изготвяните от нея доклади, по-специално докладите за напредъка; посредством финансово подпомагане — като в контекста на ИПП II се отделя голямо внимание на принципа на правовата държава; посредством изграждането на институции, инструмента Таіех, туининг проекти и партньорски оценки, в рамките на които съдии, прокурори и други експерти по правоприлагане, управление на границите и миграция от държавите членки установяват пряк контакт със свои колеги. В контекста на положителната програма по отношение на Турция беше създадена работна група по глава 23. С цел постигането на по-добри резултати в борбата с международната престъпност Комисията насърчава активизирането на съдебното и полицейското сътрудничество в региона и с държавите — членки на ЕС, с Европол, Евроюст и Frontex и във все по-голяма степен и с Европейската служба за подкрепа в областта на убежището. За да изготвят целесъобразни ответни действия срещу явлениято „чуждестранни бойци“, държавите, обхванати от процеса на разширяване, трябва да увеличат капацитета си за предотвратяване на радикализацията, в това число чрез обмен на най-добри практики и по-тясно сътрудничество с държавите членки. Либерализирането на визовия режим със своите конкретни условия за извършването на реформи помогна на държавите да насочат по-добре усилията си. Необходимо е страните да положат по-големи усилия за консолидирането на тези реформи. Държавите, за чиито граждани не се изисква да притежават виза, трябва незабавно да предприемат действия срещу извършването на злоупотреби с либерализирания визов режим. Нужни са съвместни усилия в областта на миграцията и управлението на

границите. Неуредените въпроси в тези области ще продължат да се обсъждат в подходящия контекст, като рамката на ССА, и във връзка с глава 24 относно правосъдието, свободата и сигурността.

ii) Основни права

Комисията внимателно следи ситуацията по отношение на гражданските, политическите, социалните и икономическите права и правата на лицата, принадлежащи към малцинства, в страните, обхванати от процеса на разширяване. Основните права са залежали до голяма степен в законодателството, но трябва да се положат повече усилия, за да се осигури тяхното зачитане на практика. Свободата на изразяване и медиите продължава да буди особено безпокойство. Необходимо е правата на лицата, принадлежащи към малцинства, да се защитават по-добре и да се води борба с дискриминацията и враждебността към уязвимите групи от населението, включително когато тази дискриминация и враждебност са вследствие на сексуалната ориентация. Освен това трябва да бъдат положени допълнителни усилия за утвърждаването на правата на жените, в това число за борба с домашното насилие. Нужно е да се извършат подобрения по отношение на правата на детето и да се положат още усилия за подпомагане на хората с увреждания. Продължават да съществуват предизвикателства, свързани с други основни права, като например правото на собственост. Често са необходими по-ефективни мерки, за да се улесни достъпът до правосъдие.

Нужно е държавите да въведат по-стабилна институционална рамка за защита на основните права. Създадени са институциите в сферата на правата на човека, включително омбудсманите, са създадени, но ролята им трябва да бъде по-голяма и съизмерима със сериозността на разглежданите въпроси. Прекалено често препоръките на тези институции са пренебрегвани, а действията на държавните органи за изпълнението им — недостатъчни. Необходимо е също така да се насърчава култура на приемане на дейността на неправителствените организации (НПО) и правозащитните организации. С цел по-доброто интегриране на страните, обхванати от процеса на разширяване, в рамките на ЕС и подпомагането на разпространението на най-добри практики Комисията силно насърчава страните кандидатки да продължат подготовката за участието си като наблюдатели в работата на Агенцията на ЕС за основните права.

Гарантиране на зачитането на основните права от Конституционния съд на Турция:

От 2011 г. насам всяко лице, което твърди, че публичните органи са нарушили някое от основните му права и свободи, гарантирани в конституцията, може да подаде жалба пред Конституционния съд, като правило след като са били изчерпани всички обикновени средства за правна защита. Въз основа на тази процедура турският конституционен съд постанови през 2014 г. решения, с които се:

- защитават свободата на изразяване и свободата в интернет;
- съхраняват правото на свобода и сигурност и правото на справедлив съдебен процес и се дава възможност за преразглеждането на редица знакови дела, които разделиха турското общество;
- признава за престъпление изказванията, подбуждащи към омраза на основата на сексуална ориентация.

➤ Свобода на изразяване и свобода на медиите

Правната рамка по отношение на свободата на изразяване и свободата на медиите в държавите, обхванати от процеса на разширяване, е до голяма степен налице, като медийната среда се характеризира с плурализъм. На практика обаче ситуацията по отношение на свободата на изразяване и свободата на медиите в някои държави се влоши през последната година. Необходимо е да се предприемат спешни действия във връзка с множество важни предизвикателства. Пречките от страна на правителството пред свободата на медиите продължава да буди сериозно безпокойство. Нужно е да се положат повече усилия за осигуряването на политическата и финансовата независимост на обществените радио- и телевизионни оператори, за укрепването на регулаторните агенции и за насърчаването на функциониращо медийно саморегулиране. Необходимо е също така да се работи за премахване на неофициалния икономически натиск върху медиите, включително чрез осигуряването на прозрачност на собствеността върху медиите, като предотвратява прекомерната ѝ концентрация, и чрез въвеждането на прозрачни правила относно възлагането на обществени поръчки за реклама на дейността на управляващите. В някои държави ширещото се чувство на страх и цензурата се поддържат чрез продължаващи случаи на сплашване и насилие срещу журналисти, като действията на органите за идентифициране и адекватно санкциониране на извършителите имат малък успех. В някои случаи самите правителства допринасят за създаването на среда, заклеяваща журналистите, отправящи критики към правителствената политика, като предатели, което води до автоцензура. Въпреки че клеветата беше декриминализирана, наказателните преследвания срещу журналисти продължават. Нужно е развитие в съдебната система и работещите в нея да преминават обучение, за да се предотврати злоупотребата с държавна власт.

Комисията продължава да отрежда приоритет на работата в сферата на свободата на изразяване и медиите в контекста на процеса на присъединяване към ЕС. Тя ще обмисли възможността за провеждането през 2015 г. съвместно с Европейския парламент на третото издание на конференцията Speak-Up!, в която участват ключови представители от медиите, гражданското общество и националните органи. По-късно тази година Комисията ще връчи за първи път награда за разследваща журналистика.

➤ Защита на малцинствата, включително на ромите

Като цяло са налице стабилни и детайлни правни рамки, с които да се осигури защитата на малцинствата. Прилагането им на практика обаче често е сложно, особено когато съществува връзка с неотдавнашни конфликти. Необходимо е да се предприемат повече действия за гарантиране на надлежното изпълнение на правните ангажименти и за предприемането на по-ефективни действия във връзка с трудностите, пред които са изправени етническите малцинства. На въпроси като използването на малцинствени езици, достъпа до образование и политическото представителство често трябва да се обърне по-голямо внимание. Необходимо е да се насърчава обща култура на приемане на малцинствата и да се предприемат ответни действия срещу враждебността на обществото посредством образование, широки обществени дискусии и повишаване на осведомеността. Трябва да се възприеме деен подход на нулева толерантност към изказванията, подбуждащи към омраза, дискриминацията, насилието и сплашването на етническа основа. Важно е да се консолидира съгласувана рамка за борба с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия в сфери като аудиовизуалните медии, спорта, политиката, образованието и интернет.

Положението на по-голямата част от ромските общности на Западните Балкани и в Турция продължава да буди сериозно безпокойство. Много често ромите са жертва на

расизъм, дискриминация и социално изключване, живеят в крайна бедност и не разполагат с достатъчен достъп до здравеопазване, образование и обучение, жилищно настаняване и трудова заетост. Липсата на документи за гражданското състояние също е обезпокоителна. През април 2014 г. Комисията проведе среща на високо равнище, посветена на ромите, за да обърне внимание на предизвикателствата, пред които са изправени ромите в Европа, включително в страните, обхванати от процеса на разширяване. На срещата беше изтъкната специалната роля на местните органи за социалното приобщаване на ромите. През 2014 г. Комисията създаде награда, посветена на приобщаването на ромите, която представлява признание за безценния принос на неправителствените организации за интеграцията на ромите.

Комисията работи в тясно сътрудничество с всяка от страните, обхванати от процеса на разширяване, за да осигури правилно прилагане на националните стратегии за ромите, да се предприемат подходящи последващи действия във връзка с тях и да се осъществява подходящ мониторинг. Финансовото подпомагане по ИПП също е увеличено и се насочва по-ефективно, за да се подкрепи устойчивият напредък в петте приоритетни области, а именно образованието, трудовата заетост, здравеопазването, жилищното настаняване и документирането на гражданското състояние. Комисията възнамерява да засили стратегическото сътрудничество с международни организации и други донори. Приобщаването на ромите трябва да се превърне в национален приоритет, за който е налице силна политическа воля на всички равнища и по отношение на който всички участници поемат своята отговорност.

Оказване на подкрепа за образованието в ранна възраст — помощник-учители роми в Сърбия:

С цел да се увеличи записването на ромските деца в училище и да се стимулира завършването на началното училище, от 2008 г. насам съществува мрежа от над 170 педагогически асистенти. Асистентите оказват помощ на ученици от уязвими групи на населението, много от които са роми, организират уроци и поддържат връзка с родителите. В резултат на инициативата, която вече е заела трайно място в сръбската образователна система, записванията за по-малките класове и за предучилищните програми значително се увеличиха.

➤ Сексуална ориентация и полова идентичност

Хомофобията, дискриминацията и престъпленията от омраза, включително насилието и сплашването на основата на сексуална ориентация и полова идентичност, са все още широко разпространени явления на Западните Балкани и в Турция. Налице е спешна нужда от разширяване на приложното поле на законодателството за борба с дискриминацията в Турция и в бившата югославска република Македония, така че да обхване сексуалната ориентация и половата идентичност. В тези две държави, както и в Босна и Херцеговина и Косово все още предстои да се приеме законодателство за престъпленията от омраза. Необходимо е обучение за правоприлагащите органи, институциите на омбудсмана, съдиите и работещите в медиите, което да ги запознае с новото законодателство, да осигури правилното му прилагане и да допринесе за по-доброто разбиране на въпроса.

За да се промени често враждебното отношение на обществото към лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ), е необходимо да се възприеме подход на нулева толерантност към изказванията, подбуждащи към омраза, насилието и сплашването и властите да демонстрират силно лидерство. Необходимо е страните да предприемат действия за борба със стереотипите и невярната информация, включително в образователната система. Религиозните или

културните ценности не могат да бъдат използвани като оправдание за каквато и да било форма на дискриминация. Свободата на събиране и свободата на изразяване следва да бъдат защитени, включително чрез предприемането на целесъобразни мерки за провеждането на гей парадите.

По-късно тази есен Комисията съвместно с Европейския парламент и италианското председателство на Съвета ще организира конференция на високо равнище, на която ще се направи преглед на ситуацията и постигнатия напредък по въпросите, засягащи лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ), и ще се обменят най-добри практики.

Подобряване на ответните действия на полицията в случаи на насилие срещу лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица (ЛГБТИ) в Босна и Херцеговина:

По принцип броят на докладваните прояви на насилие и заплахи срещу лица заради сексуалната им ориентация в региона е много по-малък от броя на реално случващите се. Това се дължи отчасти на безразличието и дори враждебността на полицията и обществото като цяло и на липсата на доверие в ответните действия на властите. В полицията в Сараево бяха назначени специално обучени служители, които да работят по случаите на хомофобски заплахи и нападения. Тази инициатива е плод на доброто сътрудничество между полицията и неправителствени организации и повиши осведомеността и съзнанието в рамките на полицията относно необходимостта от по-сериозна работа във връзка с това явление и от целесъобразни действия спрямо всички случаи на престъпления от омраза.

➤ Права на жените

Необходимо е да се положат по-големи усилия за утвърждаването на правата на жените и постигането на равенство между половете. Трябва да се предприемат действия срещу дискриминацията в сферата на трудовата заетост и слабото представяне на жените като дял от работната сила. Продължават да съществуват стереотипи и традиционно разделение на ролите, обусловено от пола, в някои случаи до степен, в която ограничават значително способността на жените да утвърдят правата си, особено в Турция. В Косово са налице сериозни пречки, които не позволяват на жените да упражняват на практика правото си да наследяват земя. Повечето държави в региона ратифицираха Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие, която влезе в сила тази година. Прилагането на тази конвенция е от основно значение, тъй като **насилието над жени** и предоставянето на подкрепа за жертвите на такова насилие продължават да бъдат предизвикателство във всички страни. Домашното насилие, насилието и потисничеството, оправдавани със защитата на честта, и темата за ранните и насилствени бракове продължават да бъдат сериозно безпокойство по отношение на Турция. Съгласно конвенцията набор от престъпления се окачествяват като насилие над жени и съответно е необходимо да бъдат инкриминирани. Сред тях са психологическото, физическото и сексуалното насилие, в това число изнасилванията, насилствените бракове и преследването.

Промените в сферата на политиката и законодателството през последните няколко години създадоха нова база за предприемането на действия във връзка с достъпа на жените до упражняването на правата на човека и възможността им да допринасят за политическото, икономическото и социалното развитие. За да гарантира прилагането на законите и политиките, Черна гора стартира всеобхватна програма за равенство между половете, чиято цел е да се утвърди личната неприкосновеност на жените, да се повиши икономическият им статус и да се увеличи политическото им представителство. В резултат на това бяха създадени мултидисциплинарни екипи за борба с насилието над жени и беше увеличено присъствието на жени в парламента.

➤ **Права на детето**

Необходимо е да се направи повече, за да се защитят правата на детето, особено с цел осигуряването на закрила срещу всякакви форми на насилие, подобряването на достъпа до правосъдие и системата на правосъдие за малолетни и непълнолетни лица и насърчаването на общностни и семейни алтернативи на настаняването в заведения за деца, лишени от родителски грижи (деинституционализация). Понастоящем в повечето страни от региона са установени правни рамки и планове за действие, но тяхното изпълнение и прилагане изостават.

III. УРЕЖДАНЕ НА РЕГИОНАЛНИ И ДВУСТРАННИ ВЪПРОСИ И ПРЕВЪЗМОГВАНЕ НА НАСЛЕДСТВОТО ОТ МИНАЛОТО

Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество са основни елементи от Процеса на стабилизиране и асоцииране.

Добросъседските отношения бяха заздрави чрез интензивно сътрудничество и контакти на двустранно равнище, дори в чувствителни сфери като военните престъпления, завръщането на бежанци, включително посредством регионалната програма за жилищно настаняване в контекста на процеса от Сараево⁴, като в момента тече изграждането на жилища, и в областта на организираната престъпност и полицейското сътрудничество. Необходимо е постигнатият напредък да бъде укрепен. Наводненията, които засегнаха тежко Босна и Херцеговина и Сърбия през май, бяха не само последвани от енергични ответни действия от страна на ЕС, които подчертаха солидарността на Съюза и ползите от по-тясната интеграция, но и доведоха до установяването на добро сътрудничество между двете страни и в региона. Демонстрирана беше силна солидарност, надхвърляща националните и етническите граници — особено сред обикновените хора, но не само там. Политическите лидери трябва да използват възможността да разгърнат тези прояви на добра воля, като поставят акцента върху по-нататъшно сътрудничество във връзка с общите предизвикателства по пътя към членство на ЕС.

Нужно е да се положат допълнителни усилия за решаване на **двустранните спорове** между страни, обхванати от процеса на разширяване, и на такива с държави членки. Множество неуредени въпроси продължават да бъдат бремене за двустранните отношения в региона, особено въпросите, възникнали вследствие на разпадането на бивша Югославия, като междуетническите спорове и споровете относно статута, положението на малцинствата, поемането на отговорност за военни престъпления, случаите на изчезнали лица и демаркацията на границите. Коренно противоположните виждания за най-новата история също са причина за обтягане на отношенията.

⁴ Хърватия, Сърбия, Босна и Херцеговина и Черна гора.

Предприетите начални стъпки в подкрепа на инициативата за истина и помирение RECOM трябва да бъдат последвани от по-нататъшни действия. Постигането на помирение е от основно значение за насърчаването на стабилност и за подпомагане на създаването в Югоизточна Европа на благоприятна среда за преодоляване на наследството от миналото, с което да бъде сведен до минимум рискът от използване на неуредените двустранни въпроси като политически инструмент.

Засегнатите страни трябва да започнат работа по двустранните въпроси на възможно най-ранен етап и тези въпроси не бива да пречат на процеса на присъединяване, който трябва да се основава на предварително поставени условия. Комисията призовава засегнатите страни да положат всички усилия за решаване на неуредените спорове съгласно установените принципи и с установените средства, включително, когато това е целесъобразно, като отнасят случаите пред Международния съд или пред други постоянни или ad hoc органи за уреждане на спорове. Преговорите за присъединяване могат да дадат политически тласък за уреждането на споровете. Процесът на нормализиране на отношенията между Сърбия и Косово трябва да продължи, а постигнатото в Брюксел споразумение⁵ — да бъде изпълнено. ЕС включи изискването за нормализиране на отношенията в рамката за водене на преговори със Сърбия и в ССА с Косово. Що се отнася до бившата югославска република Македония, поддържането на добросъседски отношения продължава да бъде от основно значение, в това число незабавното намиране на общо и приемливо за всички решение на въпроса за името под егидата на ООН. Комисията ще продължи да предлага политическа подкрепа и съдействие на всички засегнати държави за намирането на решения на двустранните въпроси на възможно най-ранен етап, и също така ще продължи да подкрепя активно усилията за намирането на такива решения, полагани и в други форуми.

Засилването на добросъседските отношения продължава чрез разнообразни инициативи за **регионално сътрудничество**. Комисията подкрепя напълно работата в контекста на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) и на Съвета за регионално сътрудничество, включително Регионалната стратегия за периода до 2020 г. Тя приветства създаването през май на Регионалната парламентарна асамблея на ПСЮИЕ, както и засиленото сътрудничество на Групата на шестте от Западните Балкани, което беше стартирано неотдавна в контекста на Процеса на стабилизиране и асоцииране. В рамките на тази инициатива неотдавна бяха проведени важни разговори между министрите на външните работи и на финансите на държавите от региона, по време на които бяха обсъдени общите предизвикателства, по-специално в областта на икономическото управление. Осъществяването на сътрудничество продължи и на други регионални форуми като Централноевропейската зона за свободна търговия (CEFTA), Енергийната общност и Регионалното училище по публична администрация. Важно е тези инициативи да се допълват и да приобщават всички държави, както и самият регион да поеме отговорността и да осигури импулса за тях. Комисията приветства проведената през август среща на върха в Берлин, на която беше демонстрирана силна политическа подкрепа за европейската перспектива на Западните Балкани. Предвидени са и други годишни срещи на върха, като домакин на следващата ще бъде Австрия. „Процесът от Берлин“ може да спомогне за насърчаването на реформите и за договарянето на реалистични приоритети за инвестиции в изграждането на връзки от основно значение. Той може да допринесе също така за решаване на неуредените двустранни въпроси. Комисията е готова да подкрепи по-нататъшни действия, свързани с тази инициатива.

⁵ Първо споразумение относно принципите, на които се подчинява нормализирането на отношенията, сключено през април 2013 г.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на направения по-горе анализ и оценките в обобщенията по страни, намиращи се в приложението, Комисията прави следните **заклучения и препоръки**:

I

1. През последните пет години Комисията увеличи доверието в политиката си на разширяване и преобразяващата ѝ сила, поставяйки по-голям акцент върху работата по реформи от основно значение на ранен етап от процеса на разширяване. Тя отделя специално внимание на **трите основни стълба: i) правова държава, ii) икономическо управление и iii) реформа на публичната администрация.**
2. През 2012 г. Комисията въведе нов подход по отношение на правовата държава. През 2013 г. тя определи рамка за укрепване на икономическото управление, използвайки опита от Европейския семестър. Тази година Комисията представя нови идеи за оказване на подкрепа за реформата на публичната администрация в държавите, обхванати от процеса на разширяване. Трите стълба на процеса на разширяване, на който бе даден нов тласък, са свързани помежду си и постигането на напредък в тези области ще бъде от основно значение, за да се определи кога държавите ще бъдат напълно готови да се присъединят към ЕС.
3. Политиката на ЕС на разширяване продължава да допринася за постигането на общи ползи — мир, сигурност и просперитет в Европа. Тя прави ЕС по-силен в политическо и икономическо отношение и има мощен **преобразяващ ефект** върху съответните държави. Доброто подготвяне на процеса на присъединяване е гаранция, че разширяването не се извършва за сметка на ефективността на Съюза.
4. Отбелязаната през май десета годишнина от **историческото присъединяване на десет държави членки** през 2004 г. напомня за постигнатия напредък. С разширяването на ЕС се увеличават и възможностите за компаниите, инвеститорите, потребителите, туристите, учащите се и собствениците на имоти от Съюза. Присъединяването донесе ползи както за присъединяващите се държави, така и за тези, които вече бяха членки на ЕС. Търговията и инвестициите се увеличиха. Качеството на живот на гражданите се повиши, тъй като стандартите на ЕС във връзка с околната среда, потребителите и други се прилагат в по-широк мащаб.
5. За страните от Западните Балкани **ясната перспектива за членство в ЕС**, дадена от държавите — членки на Съюза, е важен стабилизиращ фактор. Тя подпомага постигането на напредък в изпълнението на необходимите условия, в това число тези в контекста на Процеса на стабилизиране и асоцииране. Добросъседските отношения и регионалното сътрудничество, в което участват всички държави, са от основно значение. Полагането на трайни усилия за уреждането на двустранните въпроси и превъзможването на наследството от миналото са от жизненоважно значение предвид историята на този регион, който до съвсем скоро беше раздиран от конфликт.
6. Разширяването се превърна в мощен инструмент на външната политика на Съюза. Събитията в съседните на ЕС държави изтъкват важността на политиката на разширяване като инструмент за допълнително задълбочаване на

сътрудничеството по ключови **въпроси на външната политика**. Двустранният диалог относно външната политика трябва да бъде засилен с всяка една от държавите, обхванати от процеса на разширяване. Работата по глава 31 „Външна политика, политика на сигурност и отбрана“ със страните, с които се водят преговори, трябва да започне на ранен етап. Комисията подчертава колко е важно държавите, обхванати от процеса на разширяване, постепенно да приведат позициите си в съответствие с тези на ЕС в сферата на външната политика. Тя изтъква също така значението на общата политика на сигурност и отбрана, включително например участието в програмите на Европейската агенция по отбрана.

7. Процесът на присъединяване е строг, като в основата му стоят строги, но справедливи **условия**, установени критерии и принципът на собствените заслуги. Това е от основно значение за доверието в политиката на разширяване, за осигуряването на стимули на държавите, обхванати от процеса на разширяване, за извършването на широкообхватни реформи и за спечелването на подкрепата на гражданите на ЕС. От своя страна, държавите членки, съвместно с институциите на ЕС, трябва да водят информиран дебат за политическото, икономическото и социалното въздействие от политиката на разширяване.
8. Що се отнася до първия стълб, укрепването на принципа на **правовата държава** е от основно значение за процеса на присъединяване, на който бе даден нов тласък. Необходимо е съдебната реформа да продължи с устрем, за да бъде създадена независима и безпристрастна съдебна власт, която правораздава ефективно. Държавите трябва да постигнат трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и издаването на осъдителни присъди по дела, свързани с организираната престъпност и корупцията. Присъдите трябва да имат възпиращ ефект, а имуществото, придобито от престъпна дейност — да се отнема. Принципът на правовата държава подпомага бизнес средата и инвестиционната среда, тъй като осигурява правна сигурност и допринася за конкурентоспособността, създаването на работни места и растежа.
9. Комисията продължава да прилага новия подход към принципа на правовата държава, който беше приет от Съвета през декември 2011 г. Започвайки работата в тази област на ранен етап от процеса на присъединяване, държавите ще имат възможно най-много време, за да постигнат стабилни резултати при осъществяването на реформите. По този начин ще се спомогне за постигането на трайно установени и необратими реформи. В съответствие с новия подход Комисията е решена да постигне цялостен баланс в хода на преговорите. Напредък по глава 23 „Съдебна власт и основни права“ и глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“ трябва да се отбелязва успоредно с напредъка в преговорите като цяло. Комисията припомня наличието на клаузата за „цялостен баланс“ в рамките за водене на преговори и възможността за спиране на преговорите по другите глави, ако преговорите по глави 23 и 24 изостават.
10. **Основните права** са залегнали до голяма степен в правната рамка на държавите, обхванати от процеса на разширяване, но трябва да се положат по-големи усилия, за да се осигури тяхното пълно зачитане на практика. Свободата на изразяване и свободата на медиите продължават да будят особено безпокойство. Необходимо е правата на лицата, принадлежащи към малцинства, да се защитават по-добре. Дискриминацията и враждебността към уязвимите групи от населението, включително когато тази дискриминация и враждебност са вследствие на сексуалната ориентация, продължават да будят сериозно

безпокойство. Трябва да бъдат положени допълнителни усилия за утвърждаването на правата на жените, включително във връзка с борбата с домашното насилие, правата на децата и правата на хората с увреждания. Необходимо е страните, обхванати от процеса на разширяване, да бъдат по-добре интегрирани в рамките на ЕС и да се подпомогне разпространението на най-добри практики. За тази цел Комисията силно приканва страните кандидатки да продължат подготовката за участието си като наблюдатели в работата на Агенцията на ЕС за основните права

11. Що се отнася до втория стълб, укрепването на **икономическото управление и конкурентоспособността** в страните, обхванати от процеса на разширяване, е от жизненоважно значение за изпълнението на икономическите критерии за членство в ЕС. Реформите трябва да бъдат засилени, за да се постигне устойчив растеж, да се подобри бизнес средата и да се насърчат инвестициите. Нужно е да се работи за справяне с високата безработица, особено сред младите хора. Оказването на подкрепа за икономическото развитие следва също така да отслаби миграционния натиск върху ЕС. Евентуалната нужда от преходни мерки и техният характер и/или въвеждането на защитен механизъм във връзка със свободното движение на работници ще бъдат обсъдени по време на преговорите за присъединяване за бъдещите разширявания, като се вземе под внимание оценка на въздействието, която ще бъде изготвена в бъдеще.
12. Използвайки опита от Европейския семестър и укрепеното икономическо управление в ЕС, Комисията стартира усъвършенствани процеси на сътрудничество със страните, обхванати от процеса на разширяване. За Западните Балкани тя предвижда подготвянето на национални програми за икономически реформи, които ще се състоят от две части. Първата част ще съдържа усъвършенствана версия на съществуващите предприєдинителни икономически програми за страните кандидатки и икономически и фискални програми за страните потенциални кандидатки; обхватът ще бъде разширен, така че да включва и Косово. В нея ще бъде зададена рамка на средносрочната макроикономическа и фискална политика, като се отделя по-голямо внимание на оценката на външната устойчивост и на структурните пречки пред растежа. Втората част ще обхваща структурните реформи, които са секторни по своя характер и са от най-голямо значение за повишаването на конкурентоспособността и растежа, включително нуждите от инвестиции в инфраструктура. С цел да бъде засилен надзорът, в процеса на оценяване ще се дават по-конкретни насоки относно политиката за всяка страна. С Турция ще бъде установен икономически диалог на високо равнище.
13. Що се отнася до третия стълб, **реформата на публичната администрация** е приоритет във всички държави. Публичната служба е все още прекалено политизирана. Прозрачността, отчетността, професионализмът и ефективността на публичната администрация трябва да бъдат повишени. Нужно е да се постави по-голям акцент върху потребностите на гражданите и бизнеса. По-голямо внимание трябва да се обърне и на управлението на публичните финанси. Комисията ще интегрира по-добре реформата на публичната администрация в процеса на разширяване. Бяха създадени или са в процес на създаване специални групи за реформа на публичната администрация със страните, обхванати от процеса на разширяване. Тези групи ще се превърнат в основната платформа за постигане на напредък в реформата на публичната администрация. В Съвета/Комитета за асоцииране трябва да се води по-структурирана политическа дискусия по ключовите въпроси. Преговорите за присъединяване трябва да

бъдат използвани и за насърчаване на необходимите реформи. Темите от ключово значение следва да бъдат разгледани в рамките на съответните глави – по-специално възлагане на обществени поръчки, финансов контрол, съдебна власт и основни права, данъчно облагане и икономическа и парична политика, и в контекста на междуправителствени конференции. Специалните групи ще бъдат също така форум, в рамките на който ще се работи по хоризонталните въпроси, свързани с реформата на публичната администрация, от съответните преговорни глави, ще се осъществява мониторинг и ще се гарантира последователност. Резултатите ще бъдат включени в преговорите по главите.

14. Укрепването на функционирането и независимостта на основните демократични институции в страните, обхванати от процеса на разширяване, е от основно значение за подпомагането на процеса на реформи. Това включва воденето на конструктивен и устойчив диалог в целия политически спектър, по-специално в парламента. Нужно е също така да се положат повече усилия за създаването на благоприятна среда за организациите на гражданското общество. Наличието на силно гражданско общество засилва политическата отчетност и спомага за по-задълбочено разбиране на реформите, свързани с присъединяването.
15. **Добросъседските отношения** са основен елемент от Процеса на стабилизиране и асоцииране. Нужни са непрекъснати усилия, за да се превъзмогне наследството от миналото, да се насърчи помирението и да се уредят **двустранните спорове** между страните, обхванати от процеса на разширяване, и с държавите членки. Засегнатите страни трябва да започнат работа за решаване на двустранните въпроси на възможно най-ранен етап и тези въпроси не бива да пречат на процеса на присъединяване, който трябва да се основава на предварително поставени условия.
16. **Регионалното сътрудничество** беше засилено в още по-голяма степен през последната година. Комисията подкрепя напълно работата в контекста на Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ) и на Съвета за регионално сътрудничество, включително Регионалната стратегия за периода до 2020 г. Все по-активното участие на Косово в регионални инициативи е положително явление. Комисията приветства стартирането на засиленото сътрудничество на Групата на шестте от Западните Балкани в контекста на Процеса на стабилизиране и асоцииране. Тези развития укрепват многостранното измерение на политиката на разширяване, подпомагат сътрудничество с участието на всички държави и обмена на най-добри практики във връзка с икономическото управление и поощряват свързаността в самия регион и с ЕС. Комисията приветства също така проведената през август среща на върха в Берлин, на която беше демонстрирана силна политическа подкрепа за европейската перспектива на Западните Балкани. Предвидени са и други годишни срещи на върха, като домакин на следващата ще бъде Австрия. „Процесът от Берлин“ може да спомогне за насърчаването на реформите и за договарянето на реалистични приоритети за инвестиции в изграждането на връзки от основно значение. Той може също така да даде тласък за решаване на неуредените двустранни въпроси. Комисията е готова да подкрепи бъдещи действия, свързани с тази инициатива.
17. През 2014 г. започна да се прилага новият **Инструмент за предприсъединителна помощ**. По линия на ИПП II ЕС ще предостави за периода 2014—2020 г. 11,7 милиарда евро, като по този начин ще окаже подкрепа на държавите, обхванати от процеса на разширяване, в подготовката им за присъединяване и ще спомогне за регионалното и трансграничното

сътрудничество. В контекста на ИПП II се набляга в по-голяма степен на приоритетите по отношение на присъединяването към ЕС в сферите на демокрацията и правовата държава и конкурентоспособността и растежа. Освен това с ИПП II се въвеждат секторен подход, стимули за постигането на резултати, засилена бюджетна подкрепа и степенуване на проектите по приоритети. Необходимо е да се възприеме координиран подход за мащабните инвестиции, свързани с основните инфраструктурни коридори. Укрепва се координацията с международните финансови институции. Инвестиционната рамка за Западните Балкани ще продължи да подпомага инвестициите, чрез които се стимулират създаването на работни места и растежът и се насърчава свързаността в региона.

II

18. **Черна гора:** Предприети бяха по-нататъшни действия в преговорите за присъединяване. Аналитичният преглед на достиженията на правото на ЕС (скрининг) приключи през май 2014 г. През декември започнаха преговорите по глава 23 „Съдебна власт и основни права“ и глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“. Въз основа на приетите от Черна гора планове за действие ЕС изготви подробен списък от 84 междинни показателя за глави 23 и 24. С тези показатели се предоставят ясни насоки за бъдещите реформи. Започнаха преговорите по общо 12 глави, а по две глави бяха временно приключени.
19. Стартира изпълнението на плановете за действие. Вследствие на привеждането на съответното законодателство в съответствие с извършените през юли 2013 г. конституционни реформи бяха избрани и назначени служители на редица ключови съдебни и прокурорски постове. След няколко опита парламентът най-сетне назначи нов главен прокурор през октомври 2014 г. Съдебната власт стана по-ефикасна. Законодателната рамка за защита на основните права, включително Закона за омбудсмана, беше укрепена.
20. Въпреки това обаче бяха отчетени забавяния по редица мерки, особено при законодателните реформи, и по-специално във връзка с борбата с корупцията. Приетите законодателни мерки все още не са дали реални резултати на практика. Необходимо е Черна гора да приеме бързо подходящ закон за финансирането на политическите партии. Страната трябва да постигне трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и издаването на осъдителни присъди по дела за корупция, включително по високите етажи. Следва да се гарантира системното използване на инструментите за изземване и конфискуване на имущество. Продължава да е налице сериозно безпокойство по отношение на свободата на изразяване и медиите. Необходимо е да се ускори работата по разследването на случаи на насилие срещу журналисти. Трябва да се установи конструктивен политически диалог и да се възстанови доверието в изборния процес и държавните институции. Укрепването на административния капацитет по въпросите, свързани с интеграцията в ЕС, ще бъде от основно значение за поддържане на темпото на напредък по пътя към членство в Съюза. Също така е необходимо да се деполитизира държавната служба и да се увеличи професионализмът ѝ. Следва да продължи извършването на икономически реформи, по-специално за да се преодолее високата безработица, и да се подобри бизнес средата. Спешно трябва да се намери трайно и съвместимо със ССА решение за производителя на алуминий КАР.
21. Наличието на твърд политически ангажимент е от основно значение за осъществяването на дълбоките и продължителни политически реформи, които

са нужни за укрепването на принципа на правовата държава. Черна гора е първата държава, която отвори глави 23 и 24 при прилагане на новия подход към принципа на правовата държава в преговорите за присъединяване. Комисията припомня наличието на клаузата за „цялостен баланс“ в рамката за водене на преговори. Отбелязването на напредък при изпълнението на междинните показатели по главите, свързани с принципа на правовата държава, и отстраняването на посочените по-горе недостатъци, демонстрирано с конкретни резултати, ще се отразят на общото темпо на преговорите за присъединяване, в това число на програмите за бъдещите междуправителствени конференции.

22. **Сърбия:** Преговорите със Сърбия за присъединяването ѝ към ЕС вече са в ход. Решението на Европейския съвет за започване на преговорите беше взето вследствие на отбелязания от Сърбия напредък в реформите и трайния ангажимент на страната за нормализиране на отношенията ѝ с Косово. Първата междуправителствена конференция относно преговорите се състоя през януари 2014 г. Аналитичният преглед на достиженията на правото на ЕС (скрининг) се извършва по план. Големите наводнения в страната през май имаха голямо социално-икономическо отражение. ЕС предостави незабавно значителна помощ за спасяването и подпомагането на пострадалите и организира донорска конференция през юли. Международната общност даде важни обещания за етапа на възстановяване и реконструкция.
23. Сърбия отбеляза известен напредък в реформата на публичната администрация. Страната прие подробна стратегия и подобри координирането и планирането. Що се отнася до съдебната власт, бяха приети важно законодателство и правила за оценяване на работата на съдиите и прокурорите. Голям брой председатели на съдилища бяха назначени на постоянна длъжност. Налице е силен политически импулс за водене на борба с корупцията. Проведени бяха няколко разследвания във връзка със случаи на корупция по високите етажи на властта и бяха положени усилия за подобряване на координацията. Сърбия участва активно в регионалното сътрудничество в сферата на правоприлагането.
24. Нужни са обаче непрекъснати усилия за гарантиране на ефективност и независимост на съдебната власт. Все още предстои да бъде прието законодателство от основно значение, като Закона за безплатната правна помощ, Закона за закрила на лицата, подаващи сигнали за нередности, и Закона за конфликта на интереси. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери. Сърбия трябва да постигне стабилни резултати в борбата с корупцията и организираната престъпност. Необходимо е основните права да се зачитат в пълна степен на практика, включително защитата на най-уязвимите групи от населението. Съществуват притеснения заради влошаването на условията за безусловно упражняване на свободата на изразяване. Нужно е да се работи за отстраняване на слабостите в публичната администрация. Трябва да се предприемат повече последващи действия във връзка с констатациите на независимите регулаторни органи. Извършването на икономически реформи също е от основно значение за постигането на растеж и за справянето с високата безработица.
25. Използвайки силния си мандат, новото правителство трябва да се възползва от възможността за решителното провеждане на реформи. Сърбия е изправена пред множество предизвикателства. Необходимо е страната дейно да насърчава приобщаващия характер и прозрачността на процеса на присъединяване. За да подкрепи процеса на реформи, Сърбия трябва да подобри планирането, координирането и мониторинга на прилагането на новото законодателство и

политики. В съответствие с новия подход към темите, свързани с правовата държава, бяха определени показатели за отварянето на глави 23 и 24. Съгласно тези показатели Сърбия трябва да представи подробни планове за действие. За да бъде постигнат цялостен баланс в преговорите, е необходимо да се отбележи напредък по тези глави паралелно с напредъка в преговорите като цяло.

26. Сърбия трябва да поддържа ангажимента си по отношение на регионалното сътрудничество и да запази активното си и конструктивно участие в процеса на нормализиране на отношенията с Косово, по който беше постигнат значителен напредък. Страната следва да продължи да гарантира, че сключените в рамките на диалога договорености се изпълняват. Комисията припомня, че както и при главите, свързани с принципа на правовата държава, рамката за водене на преговори изисква да се постига напредък в процеса на нормализиране на отношенията с Косово по глава 35 успоредно с напредъка в преговорите като цяло. Глава 35 трябва да бъде отворена на ранен етап от преговорите. По този начин се установява стабилна рамка за мониторинг на изпълнението на постигнатите договорености.
27. **Бивша югославска република Македония:** Що се отнася до бившата югославска република Македония, процесът на присъединяване към ЕС се намира в задънена улица. Непредприемането на действия във връзка с препоръката на Комисията към Съвета означава, че преговорите за присъединяване още не са започнали. Едновременно с това неспособността на правителството да постигне достатъчно резултати по редица теми от ключово значение накърни устойчивостта на реформите, като в някои области се отчитат крачки назад към предишното положение.
28. Известен допълнителен напредък бе отбелязан в реформата на публичната администрация и в активното регионално и международно полицейско сътрудничество. Страната поддържа висока степен на съответствие с достиженията на правото на ЕС, като се има предвид на какъв етап от процеса на присъединяване се намира. Програмата за членство в ЕС продължава да бъде стратегически приоритет за страната.
29. През последната година обаче беше изразено сериозно безпокойство във връзка с нарастващото политизиране на държавните институции и все по-големия правителствен контрол върху медиите, включително във връзка с изборите, както докладваха ОССЕ/БДИПЧ. Доверието в държавните институции непрекъснато се уронва. Налице е все по-голямо безпокойство заради избирателното правосъдие. Положението по отношение на свободата на медиите продължи да се влошава. Разразилите се неотдавна политически кризи между правителството и опозиционните партии показаха, че партийните интереси все повече вземат надмощие над националните. И правителството, и опозицията носят отговорност за това да гарантират, че политическият дебат се води на първо място в парламента, и да спомогнат за създаването на условия за правилното му функциониране. Необходимо е правителството да направи така, че опозицията да има възможност да изпълнява пълноценно функцията си за упражняване на демократичен контрол. Паралелно с това опозицията също трябва да участва по конструктивен начин в демократичните процеси. През последната година не беше проведено нито едно заседание на диалога на високо равнище относно присъединяването. Що се отнася до междуетническите отношения, необходимо е да бъде изградено по-голямо доверие между общностите. Все още не е приключил прегледът на Охридското рамково споразумение и не са изпълнени съответните препоръки.

30. От основно значение продължава да бъде предприемането на решителни действия за уреждането на въпроса с името с Гърция. Невъзможността на страните по спора да постигнат компромис след 19 години разговори с посредничеството на ООН се отразява пряко и отрицателно на стремежите на страната за членство в ЕС. Нужно е да се предприемат решителни действия, както и лидерите на ЕС да окажат дейна подкрепа. Комисията припомня становището си, че ако се извършваше скрининг и ако в Съвета се водеха дискусии относно рамката за водене на преговори, би могло да се създаде необходимият импулс, който да допринесе за намирането на общо и приемливо за всички решение на въпроса за името дори преди отварянето на преговорни глави.
31. Като цяло, имайки предвид общия напредък, постигнат от страната, Комисията е на мнение, че политическите критерии продължават да се изпълняват в достатъчна степен, и поддържа препоръката си за започване на преговори за присъединяване, но изразява съжаление за направените през миналата година крачки назад. Тя приканва властите да предприемат решителни действия в отговор на безпокойството относно нарасналото политизиране и все по-големите недостатъци във връзка с независимостта на съдебната власт и свободата на изразяване, за да може да поддържа своята препоръка и през следващите години. Комисията продължава да бъде ангажирана с оказването на подкрепа за усилията на страната да работи по всички реформи, свързани с ЕС, включително чрез диалог на високо равнище относно присъединяването с участието на всички заинтересовани страни, като целта е да бъде реализиран пълният потенциал на отношенията.
32. **Албания:** Решението на Европейския съвет от юни 2014 г. да даде на Албания статут на страна кандидатка е признание за предприетите действия за извършване на реформи. То представлява също така стимул за ускоряване на темпото на реформи. През ноември 2013 г. Комисията стартира диалог на високо равнище с Албания, за да помогне на страната да поддържа фокуса върху процеса на интеграция в ЕС и за да осъществява мониторинг на напредъка на реформите по ключовите приоритети, набелязани във връзка със започването на преговорите за присъединяване. През май 2014 г. страната прие пътна карта, в която се определят и структурират планираните от нея реформи по ключовите приоритети.
33. Албания отбеляза напредък през последната година. Предприети бяха по-нататъшни стъпки за реформа на съдебната власт. Правителството демонстрира политическа воля за решителни действия за предотвратяване на корупцията и борба с нея. Законодателната рамка беше укрепена, а координирането и мониторингът на политиките на централно ниво — подобрени. В борбата с организираната престъпност се наблюдава положителна тенденция в редица области, а именно активизиране на дейностите по правоприлагане, по-специално във връзка с изземването на наркотици и престъпленията, свързани с наркотици, икономическите престъпления и трафика на хора. Предприети бяха известни действия за подобряване на правното признаване на правата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ).
34. Все още обаче са налице множество недостатъци, по-специално във връзка с принципа на правовата държава. Предстои много работа. Борбата с корупцията и организираната престъпност е голямо предизвикателство. Необходимо е Албания да предприеме значителни и трайни усилия за изпълнението на ключовите приоритети, набелязани във връзка със започването на преговорите

за присъединяване. Страната трябва да предприеме решителни действия, за да продължи реформата на публичната администрация с цел повишаване на нейния професионализъм и деполитизация; да продължи всеобхватната реформа на съдебната власт, за да засили нейната независимост, ефикасност и отчетност, посредством действия, в които участват всички заинтересовани страни, и в тясно сътрудничество с Венецианската комисия; да активизира усилията си за борба с корупцията и да предприеме по-нататъшни решителни действия за борба с организираната престъпност с оглед на постигането на трайни резултати при дейните разследвания, наказателните преследвания и издаването на осъдителни присъди и в двете области; да предприеме ефективни мерки за по-голяма защита на правата на човека, в това число на ромите, и за укрепване на политиките за борба с дискриминацията, както и за прилагане на правата върху собствеността. Що се отнася до свободата на изразяване и медиите, правителството не успя да предприеме действия по отбелязаните приоритети. Всички законови функции на Органа за аудиовизуални медии трябва да бъдат възстановени, а независимостта му — гарантирана на практика. Албания трябва да продължи икономическите реформи, насочени към повишаването на конкурентоспособността и борбата с високата безработица, да се справи с високия дял на сивата икономика и да подобри бизнес средата.

35. От решаващо значение е процесът на реформи да бъде съпътстван от конструктивен и устойчив политически диалог между правителството и опозицията. И правителството, и опозицията носят отговорност за това политическият дебат да се води на първо място в парламента и да спомогнат за създаването на условия за правилното му функциониране. Необходимо е правителството да направи така, че опозицията да има възможност да изпълнява пълноценно функциите си по упражняване на демократичен контрол. Паралелно с това опозицията също трябва да участва по конструктивен начин в демократичните процеси. Конструктивната и основана на компромиси работа в парламента е от жизненоважно значение за устойчивостта на реформите. Създаването на Национален съвет за европейска интеграция, в който са представени всички участници в процеса, ще допринесе в още по-голяма степен за приобщаващия характер на процеса на реформи. Съветът е от ключово значение и за постигането на консенсус сред албанското общество за съответните реформи.
36. **Босна и Херцеговина:** Процесът на европейска интеграция на страната е в застой. На политическите лидери продължава да липсва колективна политическа воля за работа по реформите, необходими за постигането на напредък по пътя към членство в ЕС. Напредъкът по политическите и икономическите въпроси и по сближаването с европейските стандарти е много ограничен. Големите наводнения в страната през май имаха съществено социално-икономическо отражение. ЕС предостави незабавно значителна помощ за спасяването и подпомагането на пострадалите и организира донорска конференция през юли. Международната общност даде важни обещания за етапа на възстановяване и реконструкция.
37. Машабните протести, организирани от граждани, в началото на 2014 г. подчертаха нестабилността на социално-икономическата ситуация. Комисията стартира три инициативи, чрез които да пренасочи акцента върху реформите и темите, засягащи непосредствено гражданите. Тя разшири водения между ЕС и Босна и Херцеговина структурен диалог по въпросите на правосъдието, като включи в обхвата му допълнителни теми, свързани с принципа на правотата

държава, по-специално борбата с корупцията. Комисията създаде съвместна работна група ЕС—Босна и Херцеговина за ускоряване на изпълнението на финансирани от ЕС проекти. Тя се съсредоточи върху укрепването на икономическото управление. Това включваше създаването на Пакт за растеж и работни места съвместно с ключови участници в процеса, в това число международните финансови институции. Пактът ще бъде критерият за нужните икономически реформи през идните месеци. Освен това той ще служи като основа за националната програма за икономически реформи, която Комисията очаква от страната да изготви до края на януари 2015 г.

38. Липсата на ефективен механизъм за координиране по свързаните с ЕС въпроси продължава да влияе негативно на съвместната работа на страната с ЕС. Политическото напрежение в Министерския съвет относно разпределението на правомощията между различните нива на управление се запази. То се изостри и заради сложната институционална уредба в страната. Това попречи на провеждането на три от последните шест заседания на подкомитетите съгласно Временното споразумение. Освен това Босна и Херцеговина продължава да отказва да адаптира това споразумение, така че в него да бъде отчетена традиционната търговия на страната с Хърватия, преди Хърватия да се присъедини към ЕС. Комисията предприе стъпки за временното изключване на Босна и Херцеговина от някои търговски привилегии, ако адаптирането не приключи до края на 2015 г. Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА), подписано през 2008 г. и ратифицирано през 2011 г., все още не е влязло в сила, тъй като страната не е изпълнила условията.
39. Участващите в процеса политически лидери не бяха в състояние да постигнат договореност по обхващащи цялата страна стратегии в сектори като енергетиката, транспорта и околната среда, както се изисква в контекста на Инструмента за предприсъединителна помощ. В резултат на това финансирането в тези сектори значително намаля, а помощта беше пренасочена, така че да носи директни ползи за гражданите. С постигането на нужната договореност Босна и Херцеговина ще може да се възползва в пълна степен от наличното финансиране.
40. Въпреки интензивното посредничество на Комисията за отстраняване на все още съществуващите пречки решението на Европейския съд по правата на човека по делото Sejdić-Finci още не е изпълнено. Съдебното решение продължава да бъде използвано за обслужването на тесни партийни политически и етнически интереси и решаването на проблема се обвързва с други теми.
41. За да може Босна и Херцеговина да отбележи напредък по пътя към членство в ЕС, е важно всички нива на управление да бъдат сформирани бързо след изборите и бързо да се предприемат конкретни стъпки за извършването на реформи. Политическите лидери дължат на гражданите на Босна и Херцеговина това да зададат на страната ясна посока. Ефективността и функционирането на политическите институции на всички нива на управление трябва да бъдат подобрили. Това се отнася в особено голяма степен за взаимодействието между различните нива на управление. За целта е необходимо да бъде създаден добре функциониращ механизъм за координация по въпросите, свързани с ЕС. Публичната администрация също трябва да бъде укрепена във всички сектори.
42. **Косово:** Приключването на преговорите по Споразумението за стабилизиране и асоцииране с Косово и парафирането му през юли представляват важен етап от събитията по пътя на Косово към постигането на европейска интеграция. Това

ще бъде първото всеобхватно споразумение между ЕС и Косово. ССА предвижда по-активен политически диалог, по-тясна интеграция в сферата на търговията, включително отваряне на пазарите на ЕС за промишлени изделия и селскостопански продукти от Косово, и нови форми на сътрудничество. Понастоящем Комисията очаква подписването и сключването на споразумението. След проведените през юни избори политическата обстановка в Косово се характеризира с все по-голяма поляризация и страната се оказва в политическа безизходица, което забави някои реформи от ключово значение.

43. Косово отбеляза напредък в диалога за либерализирането на визовия режим. Доброто сътрудничество с мисията на ЕС в областта на върховенството на закона EULEX продължи. Косовските власти поеха сериозен политически ангажимент да подновят мандата на мисията, като паралелно с това се ангажират с повече отговорности, и се съгласиха да създадат специален съд, който да разглежда случаи, констатирани от Специалната група за разследвания. За приключването на този процес е необходимо Косово да приеме нужните законодателни промени, включително в своята конституция. Косово трябва да сътрудничи на съда, който се планира да бъде създаден, и да се справи с миналото.
44. Косово е изправено пред множество предизвикателства. Прилагането на принципа на правовата държава, в това число независимостта на съдебната власт, и ограничените резултати в борбата с организираната престъпност и корупцията продължават да бъдат сериозно безпокойство. Необходимо е да се положат по-големи усилия за преодоляване на недостатъците, посочени в рамките на диалога за визовия режим, включително намаляване на рисковете за сигурността и рисковете, свързани с миграцията, произтичащи от евентуалното либерализиране на визовия режим. Нуждата от извършване на структурни икономически реформи, чрез които да се преодолее високата безработица, става все по-неотложна. Трябва приоритетно да се осъществят важни реформи като реформата на изборния процес и на публичната администрация и да се предприемат действия за защита на малцинствата.
45. Необходимо е Косово да работи активно по програмата си за реформи, свързани с ЕС, и по приоритетите, посочени в извършеното през 2012 г. проучване на осъществимостта и последните доклади за напредъка. В контекста на ССА Косово се ангажира да извърши всеобхватна реформа и да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС, включително в области като правовата държава, публичната администрация, икономиката, конкуренцията и търговията. Косово трябва да се съсредоточи върху безпроблемното изпълнение на ССА, в това число върху създаването на нужните структури. Комисията е готова да подкрепи Косово по пътя му към този нов етап от отношенията с ЕС и да води по-активен диалог с Националния съвет за европейска интеграция.
46. Напредъкът на Косово към европейското му бъдеще стана възможен благодарение на напредък в реформите и трайния ангажимент на Косово за нормализиране на отношенията му със Сърбия, където беше отчетен значителен напредък. В това отношение новото правителство на Косово ще трябва да продължи да поддържа ангажимента си за регионално сътрудничество и активното си и конструктивно участие в процеса на нормализиране на отношенията със Сърбия. Косово следва да продължи да гарантира, че сключените в рамките на диалога договорености се изпълняват.

47. Ситуацията в Северно Косово продължава да бъде напрегната. Всички страни в процеса трябва да сътрудничат на EULEX и да се въздържат от предприемането на едностранни действия. EULEX следва да бъде безусловно подкрепяна в изпълнението на мандата си в Северно Косово. Необходимо е да бъдат положени допълнителни усилия, за да се даде възможност на четирите северни общини да функционират в правната рамка на Косово.
48. **Турция:** Турция е страна кандидатка и стратегически партньор за Европейския съюз. Динамичната ѝ икономика представлява ценен принос за просперитета на европейския континент. Заради изключително сериозните събития в региона, по-специално в Сирия и Ирак, сътрудничеството по въпроси от сферата на външната политика е още по-важно. Стратегическото разположение на Турция също подчертава важността на по-нататъшното сътрудничество в областите на миграционната политика и енергийната сигурност. Сериозните предизвикателства вследствие на неотдавнашните развития в страните, намиращи се в съседство както с Турция, така и с ЕС, в това число кризата в Украйна, показват още по-ясно колко е важно това сътрудничество.
49. Воденето на активни и надеждни преговори за присъединяване осигурява най-подходящия контекст за реализиране на пълния потенциал на отношенията между ЕС и Турция. Предвид неговия безпрецедентен мащаб и задълбоченост, процесът на присъединяване, за който няма алтернатива, насърчава извършването на свързани с ЕС реформи и осигурява важна основа за активизиране на диалога по теми от сферата на външната политика и сигурността и за укрепване на икономическата конкурентоспособност и възможностите за търговия. Той допринася също така за по-активно сътрудничество в областите на енергетиката и правосъдието и вътрешните работи, включително визовата политика, миграционната политика и обратното приемане. Необходимо е да се даде нов тласък на преговорите за присъединяване, като се спазват ангажиментите, дадени от ЕС, и поставените условия. ЕС трябва да продължи да бъде важен стимул за извършването на икономически и политически реформи в Турция. В тази връзка, в интерес и на Турция, и на ЕС е показателите за отваряне на глава 23 „Съдебна власт и основни права“ и глава 24 „Правосъдие, свобода и сигурност“ да бъдат определени възможно най-скоро, за да могат преговорите по тези две глави да започнат. Страната може да ускори преговорите, като постигне напредък по изпълнението на показателите, удовлетвори изискванията, съдържащи се в рамката за водене на преговори, и спази договорните си задължения към ЕС. Това би могло да бъде сериозен тласък за процеса на преговори. Междувременно е необходимо да се развива сътрудничеството между ЕС и Турция във всички области от основно значение, особено посочените вече в положителната програма.
50. Турция играе важна роля в региона и участва активно в дейности в съседните региони. В тази връзка е необходимо да се задълбочат диалогът и сътрудничеството по въпроси от взаимен интерес от сферата на външната политика. Продължаващото участие на Турция в мисии и операции в контекста на ОПСО и неотдавнашното ѝ предложение да се включи в мисиите EUFOR CAR и EUBAM в Либия се приветстват. Ролята на страната по отношение на Сирия, особено във връзка с изключително важната хуманитарна помощ, предоставяна на сирийците, бягащи от насилието през границата, е от ключово значение. ЕС се ангажира да продължи да подкрепя правителствата и общностите, приемащи бежанци, в съседните на Сирия държави, за да могат да

се справят ефективно с нарастващия поток от бежанци и да постигнат устойчивост. Турция недвусмислено изрази готовността си да играе активна роля в коалицията срещу групировката „Ислямска държава в Ирак и Леванта“ (ISIL). Политическият диалог трябва да бъде използван за установяването на потясно сътрудничество в борбата с ISIL и мрежите за нейното финансиране. Активният диалог между ЕС и Турция по въпросите на борбата с тероризма е добре дошъл и трябва да бъде допълнително засилен, по-специално по темата за „чуждестранните бойци“. Това сътрудничество ще бъде допълнително активизирано чрез приемането от страна на Турция на допълнително законодателство за борба с тероризма. ЕС продължава да насърчава Турция да изготвя външната си политика, така че тя да допълва тази на ЕС и в координация с него и във все по-голяма степен да привежда своите политики и позиции в съответствие с тези на Съюза.

51. Осъществяването на приетите през предходните години реформи, по-специално на мерките, обявени в контекста на пакета за демократизация от септември 2013 г., продължи. Конституционният съд взе редица важни решения, демонстриращи устойчивостта на конституционната система на страната. Споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция беше подписано през декември 2013 г., успоредно със започването на диалога за либерализиране на визовия режим, и влезе в сила на 1 октомври 2014 г., придавайки нов устрем на отношенията между ЕС и Турция. Подновени бяха усилията за мирно уреждане на кюрдския въпрос, по-конкретно прието беше законодателство, целящо „създаването на постабилна правна основа за процеса“. Този процес е от историческо значение за Турция и всички страни в него трябва да участват, проявявайки добра воля.
52. Действията на правителството в отговор на твърденията за корупция от декември 2013 г. предизвикаха сериозно безпокойство относно независимостта на съдебната власт и разделението на властите. Машабните преназначения и уволнения на полицейски служители, съдии и прокурори, въпреки твърдението на правителството, че не са свързани с делото за корупция, се отразиха на ефективното функциониране на съответните институции и поставят въпроса за начина, по който са използвани процедурите, за да се придаде официален характер на тези действия. От централно значение е разследванията на твърденията за корупция да се водят надлежно, при пълна прозрачност и да се гарантира оперативният капацитет на съдебната власт и полицията. Опитите за забрана на социални медии, която впоследствие беше отменена от Конституционния съд, и натискът върху пресата, водещ до широко разпространена автоцензура, отразяват ограничителен подход към свободата на изразяване. Възприетият по отношение на свободата на събиране подход също продължава да бъде ограничителен. Турското законодателство и неговото прилагане във връзка с правото на събиране и намесата на правоприлагащите органи трябва да бъдат приведени в съответствие с европейските стандарти.
53. В този контекст приоритет за Турция ще бъдат насърчаването на диалога в целия политически спектър и обществото в по-широк план, придаването на нов импулс на усилията за реформи в сферата на правовата държава и обръщането на специално внимание на зачитането на основните права в правото и в практиката. Стартирането на преговорите по глава 23 и глава 24 ще предостави на Турция подробна пътна карта за реформи в тази област от основно значение. Страната се приканва да работи по-системно с Комисията и други органи, като например Съвета на Европа, включително Венецианската комисия. Като цяло следва да се обърне по-голямо внимание на ефективното прилагане на

действащото законодателство. Министерството на европейските въпроси трябва да играе важна роля в координирането и постигането на съответствие на новото законодателство със законите на ЕС. Комисията очаква от Турция да предприеме конкретни последващи действия във връзка с наскоро приетата стратегия за ЕС, чиято цел е да бъде даден нов тласък на процеса на присъединяване на Турция.

54. В контекста на стартираната през 2012 г. положителна програма продължава да се оказва подкрепа за преговорите за присъединяване с Турция и да се допълват посредством засилено сътрудничество в редица области от общ интерес. Увеличаването на контактите на високо равнище между Турция, ЕС и неговите държави членки биха заздравили допълнително сътрудничеството. Трябва да се предприемат действия във връзка с предизвикателствата в сферата на правосъдието и вътрешните работи, особено по отношение на миграцията. ЕС очаква от Турция да изпълни изцяло и ефективно задълженията си съгласно споразумението за обратно приемане спрямо всички държави членки.
55. С мащабната си и динамична икономика страната е също така важен търговски партньор за ЕС и има ценен принос за неговата конкурентоспособност посредством митническия съюз. Време е да се работи за отключване на пълния потенциал на митническия съюз. ЕС следва да работи съвместно с Турция за разширяването и модернизиранията на търговските отношения, което ще бъде в интерес и на двете страни. Освен това въз основа на приключилата през 2014 г. оценка е необходимо да бъдат разгледани редица въпроси, свързани с функционирането на митническия съюз. Установяването на активен и широкообхватен икономически диалог също е от решаващо значение. Понататъшното укрепване на сътрудничеството между ЕС и Турция в областта на енергетиката и постигането на напредък в преговорите за присъединяване ще улеснят свързването и интеграцията на енергийните пазари. Икономическото сътрудничество ще бъде значително засилено със започването на преговорите по глава 5 „Обществени поръчки“, глава 8 „Конкуренция“ и глава 19 „Трудова заетост и социална политика“ веднага щом Турция изпълни необходимите показатели.
56. Комисията изтъква всички суверенни права на държавите — членки на ЕС. Това включва, наред с другото, правото на встъпване в двустранни споразумения, както и на проучване и използване на собствените природни ресурси в съответствие с достиженията на правото на ЕС и с международното право, включително Конвенцията на ООН по морско право. В съответствие с нееднократно изтъкваните позиции на Съвета и Комисията от предходни години понастоящем е необходимо Турция спешно да изпълни задължението си за цялостно прилагане на Допълнителния протокол и да отбележи напредък в нормализирането на отношенията си с Република Кипър. Това би могло да даде нов тласък на присъединителния процес, като предостави възможност по-конкретно за постигане на напредък по осемте глави, разгледани в заключенията на Съвета от декември 2006 г. Освен това Комисията приканва да се избягват всякакъв вид заплахи, източници на напрежение или провокативни действия, които биха могли да засегнат добросъседските отношения и мирното уреждане на споровете. Комисията приветства подкрепата на Турция за подновяване на пълноценните преговори в Кипър. Понастоящем е важно тази подкрепа да бъде последвана от конструктивни изявления и конкретни действия.
57. Що се отнася до **кипърския въпрос**, Комисията приветства подновяването на пълноценните преговори между лидерите на кипърската гръцка и кипърската

турска общност под егидата на ООН и назначаването на Еспен Барт Айде за специален съветник на генералния секретар на ООН за Кипър. Комисията очаква двете страни да започнат скоро сериозни структурирани преговори, които да подготвят почвата за постигането на споразумение за всеобхватно решение на кипърския въпрос, което да бъде от полза за всички. Тя насърчава предприемането на действия, които допринасят за изграждането на положителни отношения между общностите и ще донесат ползи за кипърците в ежедневието им, и приветства инициативите на гражданското общество за постигането на тази цел. ЕС обяви готовността си да пригоди условията на подобно споразумение в съответствие с принципите, на които се основава Съюзът. Изявления, които не спомагат за създаването на положителни отношения в контекста на текущите разговори за уреждане на въпроса, следва да бъдат избягвани.

58. **Исландия:** С решение на исландското правителство преговорите за присъединяване са спрени от май 2013 г. Вследствие на позицията на правителството Комисията започна постепенното спиране на предприєдинителната помощ по ИПП за Исландия. Страната продължава да бъде важен партньор за ЕС посредством участието си в Споразумението за Европейското икономическо пространство, членството си в Шенгенското пространство и сътрудничеството по въпросите, свързани с Арктика.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Обобщение на заключенията от докладите за напредъка за Черна гора, Сърбия, бившата югославска република Македония, Албания, Босна и Херцеговина, Косово и Турция

Черна гора

Черна гора продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии**. Правителството продължава да бъде съсредоточено върху интеграцията в ЕС. Структурите, участващи в преговорите за присъединяване, бяха допълнително укрепени. Приемането на Плана за действие за изпълнението на стратегията за реформа на публичната администрация за периода 2014—2015 г. и създаването на нова специална група по въпросите на реформата на публичната администрация в контекста на Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА) следва да подпомогнат напредъка в тази област. Работата на публичната администрация трябва да бъде допълнително оптимизирана, прозрачността ѝ — повишена, за да се ограничат възможностите за корупционна дейност, а административният капацитет в сферата на европейската интеграция — засилен. Необходимо е да се положат сериозни усилия, за да се преодолее високото ниво на политизиране в публичната служба и да се гарантира, че наемането на работа и повишенията се извършват въз основа на заслугите. Повисокият професионализъм и по-голямата ефикасност са важни, по-специално за да се подготви администрацията за предизвикателствата, свързани с преговорите за присъединяване и изпълнението на достиженията на правото на ЕС. Що се отнася до управлението на публичните финанси, капацитетът за финансови прогнози трябва да бъде увеличен, а придържането към европейските стандарти — засилено.

Изборите, проведени в редица общини в началото на 2014 г., бяха помрачени от твърдения за нередности. Там, където е целесъобразно, тези твърдения трябва да бъдат разследвани, а при необходимост компетентните органи трябва да извършат наказателно преследване. В резултат на политическата обстановка, характеризираща се с поляризация, сформирването на нова администрация в някои области след изборите се беше труден процес. През февруари и март беше прието ново законодателство за изборите. С него се изпълняват няколко неизпълнени дотогава препоръки на ОССЕ/БДИПЧ, а по други въпроси следва да се работи в съответствие с европейските стандарти и най-добри практики. Приемането на изменения в Закона за финансирането на политическите партии беше съпътствано от противоречия, като основната управляваща партия гласува против тези изменения. С решение на конституционния съд през юни значителна част от измененията в Закона за финансирането на политическите партии бяха обявени за противоконституционни. Необходимо е Черна гора бързо да приведе законодателната си уредба в пълно съответствие с европейските стандарти и най-добри практики и да представи първоначални данни за правилното прилагане на законодателството, в това число на възпиращи санкции, когато са необходими такива. Действията от съдебен характер във връзка с твърденията за злоупотреба с публични средства за политически цели на партиите все още предстои да бъдат приключени и да бъде поета политическа отговорност.

В областта на съдебната реформа е в ход изпълнението на мерки в съответствие със сроковете, посочени в плана за действие. Вследствие на привеждането на съответното законодателство в съответствие с извършените през юли 2013 г. конституционни реформи бяха избрани и назначени няколко служители на съдебни и прокурорски постове. След няколко опита парламентът най-накрая назначи нов главен прокурор през октомври 2014 г. Необходимо е да приключат реформите за въвеждането на единна за страната система за назначаването на съдии и прокурори, на обективна

система за повишения въз основа на заслугите и на по-добри дисциплинарни процедури. Като цяло работата на съдилищата стана по-ефикасна, но усилията за допълнително повишаване на ефикасността на съдебната власт трябва да продължат.

Засега ефектът от мерките за борба с корупцията е ограничен. Още преди новата агенция за борба с корупцията да започне работа, е необходимо съществуващите институции за предотвратяване на корупцията да бъдат укрепени, за да могат да възприемат по-деен подход. Корупцията продължава да бъде широко разпространена в много области и все още е сериозен проблем. Страната трябва да постигне трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и издаването на осъдителни присъди по дела за корупция, включително по високите етажи. Нужно е да се гарантира системното използване на инструментите за изземване и конфискуване на имущество. Отбелязването на резултати в борбата с наркотиците продължи и бяха образувани нови дела за нелегално превеждане на мигранти. Все още обаче са налице трудности при борбата с други форми на организираната престъпност като трафика на хора, киберпрестъпността и изпирането на пари. Окончателните осъдителни присъди по дела за корупция и организирана престъпност са малко на брой, като делата често се изпращат за ново разглеждане заради процедурни нарушения. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Правната и институционална рамка за зачитане на правата на човека е налице и основните елементи на международното законодателство за правата на човека са включени в правната система. Капацитетът на институциите, отговарящи за защитата и прилагането на правата на човека, трябва да бъде укрепен, включително този на съдебната власт и полицията. Уязвимите групи от населението, например ромите и хората с увреждания, са засегнати в най-голяма степен от недостатъците в тази сфера.

Продължава да е налице сериозно безпокойство във връзка със зачитането на свободата на изразяване, която беше поставена под въпрос вследствие на случаи на насилие срещу журналисти и нападения срещу медийна собственост. Все още предстои да бъдат извършени задълбочено разследване и наказателно преследване на стари и по-нови случаи на заплахи и насилие срещу журналисти, за да се установи самоличността не само на физическите извършители, но и на поръчителите на нападенията. По-специално, необходимо е спешно да се предприемат действия във връзка с по-старите случаи, за да не изтече срокът им на давност. През декември беше създадена комисия, която да осъществява мониторинг на действията на компетентните органи при разследването на стари и по-нови случаи на заплахи и насилие срещу журналисти. Препоръките на тази комисия трябва да бъдат изцяло изпълнени от органите. Правителството следва да продължи публично да насърчава и подкрепя свободата на медиите, въздържайки се от изявления, които биха могли да се възприемат като сплашване. Органите за саморегулиране, отговарящи за запазването и утвърждаването на професионалните и етичните стандарти, са слаби.

Властите на Черна гора предприеха допълнителни стъпки за по-голяма защита на правата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ). Първият гей парад в Подгорица се състоя през октомври 2013 г., като властите предприеха целесъобразни действия за подпомагане на провеждането му. Въпреки това атаките срещу лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица (ЛГБТИ) продължиха, а свързаните с тях осъдителни присъди са все още малко. Враждебността към тях продължава да бъде широко разпространена в обществото.

Известен напредък беше отбелязан във връзка с положението на ромите, особено по отношение на посещаването на училище. Въпреки това делът на напусналите преждевременно училище и niskият процент на момичетата сред общия брой посещаващи училище от ромски произход будят безпокойство. Нужно е да се предприемат действия във връзка с дискриминацията срещу ромите и слабото им представителство в политиката.

Черна гора продължава да поддържа добри двустранни отношения с останалите държави, обхванати от процеса на разширяване, и със съседните държави — членки на ЕС, и участва активно в развиването на регионалното сътрудничество. Страната парафира споразумение относно границите с Босна и Херцеговина.

Черна гора все още е страна по двустранното споразумение със Съединените щати от 2007 г. относно имунитета, предвиждащо освобождавания от юрисдикцията на Международния наказателен съд. Тя трябва да се съобрази с позицията на ЕС по този въпрос в рамките на преговорите за присъединяване.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Черна гора предприе известни допълнителни действия за установяването на функционираща пазарна икономика. Страната би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че продължи да работи за преодоляване на сегашните слабости чрез подходящи структурни реформи.

През 2013 г. икономиката се възстанови от двойна рецесия, но това възстановяване е все още крехко заради слабото вътрешно търсене, малката производствена база и голямата зависимост от външни фактори. Дефицитът по текущата сметка намаля в известна степен, но външните дисбаланси се запазиха високи. Значителните и постоянни бюджетни дефицити показват нуждата от мерки за фискална консолидация, за да се постигне намаляване на държавния дълг. Въпреки извършените малки подобрения условията на пазара на труда продължават да бъдат трудни заради изключително високата безработица, особено сред младите хора и дългосрочно безработните.

Черна гора трябва да направи работниците по-мобилни, а активните си политики по заетостта — по-ефективни, както и да повиши качеството на образованието, в това число на професионалното образование и обучение. В подкрепа на развитието на частния сектор следва да се предприемат мерки за допълнително опростяване на регулаторната и правната среда, включително по-строго изпълнение на договорите, намаляване на административните разходи и пречки и улесняване на процедурите за приватизация. Необходимо е да се намери трайно решение на неуредения въпрос с конгломерата за алуминий КАР, което да бъде в съответствие с правилата на ССА, за да се избегнат нови условни пасиви.

Що се отнася до **способността на Черна гора да изпълнява задълженията, произтичащи от членството**, страната е извършила привеждането в съответствие неравномерно. В резултат на извършения аналитичен преглед на законодателството Комисията прецени, че по двайсет глави Черна гора е напреднала в достатъчна степен, за да могат преговорите по тях да започнат, без да се определят показатели за отваряне. Десет от тези глави вече бяха отворени, като бяха определени междинни показатели или показатели за затваряне, а две бяха временно затворени. Освен по главите, свързани с принципа на правовата държава, бяха определени показатели за отваряне по още единайсет глави⁶. Изпълнението на показателите за отваряне и междинните

⁶ Свободно движение на стоки; право на установяване и свободно предоставяне на услуги (Черна гора изпълни показателите за отваряне за тази глава, в резултат на което беше приканена да представи преговорната си позиция); политика на конкуренция; селско стопанство и развитие на

показатели, определени за главите, свързани с принципа на правовата държава, и на показателите за затваряне, определени за други осем глави⁷, следва да задава посоката на Черна гора по пътя към европейска интеграция.

Като цяло Черна гора е напреднала в привеждането на някои глави в съответствие с достиженията на правото на ЕС, измежду които законодателството за интелектуалната собственост, научните изследвания, образованието и културата, защитата на потребителите и здравеопазването и външната политика и политиката на сигурност и отбрана. Страната като цяло е съобразила позицията си и прилага ограничителните мерки, въведени с решения на Съвета, в това число ограничителните мерки на ЕС във връзка с незаконното анексиране на Крим от Русия и събитията в Източна Украйна.

Привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС и укрепването на нужния административен капацитет продължават да бъдат сериозно предизвикателство за Черна гора. Администрацията на Черна гора трябва да се съсредоточи върху работата по все още неизпълнените показатели за отваряне. Специален приоритет следва да се отреди на постигането на съответствие със залегналите в ССА правила за държавната помощ по отношение на КАР. Административният капацитет във всички сфери, засягащи околната среда и изменението на климата, трябва да бъде засилен както на централно, така и на местно равнище, за да се постигне съответствие с приложимите достижения на правото на ЕС и да се осигури тяхното изпълнение.

Сърбия

Сърбия продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии**. Проведените през март предсрочни парламентарни избори потвърдиха стремежите на страната към европейска интеграция. Присъединяването към ЕС се запазва като основна цел на новото правителство, което може да разчита на безпрецедентно мнозинство от две трети в парламента, за да извърши ключовите приоритетни реформи, необходими за напредването на страната по пътя към ЕС. Сръбското правителство си постави амбициозни икономически цели в това отношение. Извършването на конституционни реформи още на ранен етап от работата на новия парламент ще представлява решителен напредък в преговорите за присъединяване. Необходимо е да се обърне внимание на трайните действия, целящи установяването на по-приобщаващ и по-прозрачен процес на реформи. Използването на спешната парламентарна процедура следва да се ограничи до случаите, в които това е строго необходимо. Ролята на независимите регулаторни органи трябва да бъде постоянно утвърждавана, а препоръките им — изпълнявани. През юни беше създаден Национален конвент за Европейския съюз — платформа за сътрудничество с гражданското общество в процеса на преговорите за присъединяване, която се очаква да доведе до по-активни консултации с гражданското общество, особено в периоди на сериозни икономически и социални предизвикателства за сръбските граждани.

Сърбия напредва в реформата на публичната администрация. Страната прие подробна стратегия и подобри координирането и планирането на публичните политики посредством създаването на нов секретариат за публичните политики. Продължава обаче да е необходима надеждна и всеобхватна реформа, която да бъде подкрепена с подходящи инструменти за анализ и управление на изпълнението.

селските райони; безопасност на храните, фитосанитарна и ветеринарна политика; рибарство; енергетика; икономическа и парична политика; социална политика и трудова заетост; регионална политика и координиране на структурните инструменти; околна среда и изменение на климата.

⁷ Свободно движение на капитали; обществени поръчки; дружествено право; право на интелектуалната собственост; информационно общество и медии; политика за предприятията и промишлеността; външна политика и политика на сигурност и отбрана; финансов контрол.

Предприети бяха първи стъпки за изпълнението на приетите миналата година национални стратегии за съдебна реформа и борба с корупцията. Сърбия направи преглед на сериозните предизвикателства, пред които е изправена съдебната власт. Беше проведена интензивна законодателна дейност. Приети бяха правила за оценяване на работата на съдиите и прокурорите. Голям брой председатели на съдилища бяха назначени на постоянна длъжност. Първото поколение нотариуси встъпиха в длъжност. Все още обаче предстои да бъдат приети закони от основно значение, като Закона за безплатната правна помощ. Не е извършена оценка на изпълнението на приетите наскоро закони. Нужно е да се постигне напредък в установяването на ефективна и независима съдебна власт. Критериите за набирането и назначаването на магистрати продължават да са неясни. Повсеместното въвеждане на принципа на състезателното начало и промените в мрежите на съдилищата все още не са довели до осезаем ефект върху ефикасността и качеството на съдебната власт.

Налице е силен политически устрем за водене на борба с корупцията. Извършени бяха няколко разследвания на случаи по високите етажи и бяха положени усилия за подобряване на координацията и на институционалното ръководство в тази област. Въпреки това корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери и все още представлява сериозен проблем. Делът на осъдителните присъди спрямо повдигнатите обвинения е малък. Все още предстои да бъдат създадени механизми за защита на лицата, подаващи сигнали за нарушения. Освен това все още няма ефективни механизми за превенция и противодействие. Ролята на Агенцията и Съвета за борба с корупцията трябва да бъде подкрепена на най-високо равнище, а техните препоръки и предложения — надлежно изпълнявани. Необходимо е да се намерят работещи алтернативи за справяне с прекомерното прибягване до повдигане на обвинения за злоупотреба с положение в частния сектор.

Сърбия участваше активно в регионалното сътрудничество в сферата на правоприлагането, което доведе до конкретни резултати в борбата с организираната престъпност, по-специално до арестуването на знакова фигура, замесена в организирани престъпни групи. Необходимо е да се направи стратегическа оценка на заплахата от организирана престъпност с оглед на разработването на стратегическо планиране и анализ и оттам на целесъобразни ответни действия на правоприлагащите органи, включително като се използва моделът за полицейски действия, основани на разузнавателна информация. Страната трябва да постигне трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и осъдителните присъди по дела за корупция и организирана престъпност, включително по високите етажи. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Погледнато в перспектива, приемането на надеждни и подробни планове за действие за глави 23 и 24 в съответствие с новия подход ще представлява важна крачка за Сърбия.

Правната рамка за защита на малцинствата е до голяма степен налице, но в сфери като образованието, използването на езици и достъпа до медии и религиозни служби на малцинствени езици е необходимо да се гарантира нейното последователно прилагане в цяла Сърбия. Положителните мерки, приети с цел подобряване на ситуацията на ромите, трябва да се увеличат, особено когато става въпрос за образованието, жилищното настаняване и трудовата заетост. Необходимо е да се положат допълнителни трайни усилия за подобряване на ситуацията на бежанците и разселените лица.

Гей парадът, който се състоя в Белград на 28 септември без сериозни инциденти, представлява важна крачка към ефективното упражняване на правата на човека като

цяло и на правата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ) в частност. Сърбия направи важна крачка към изпълнението на медийната стратегия от 2011 г. с приемането през август на пакет от законодателство в областта на медиите, чиято цел е собствеността върху медиите и финансирането им да станат по-прозрачни, а законодателството и практиката да бъдат приведени в съответствие с рамката на ЕС. Съществуват обаче притеснения заради влошаването на условията за безусловно упражняване на свободата на изразяване. Властите носят изключително важната отговорност за това активно да допринасят за безпрепятственото упражняване на свободата на изразяване, в това число чрез демонстрирането на адекватна подкрепа за независимите органи, защитниците на правата на човека и независимите журналисти. За утвърждаването на всички основни права и изпълнението на стратегията за борба с дискриминацията ще бъде необходим още по-целенасочен и деен подход.

Сърбия продължи да прилага конструктивен подход в регионалното сътрудничество и значително подобри отношенията си с някои от своите съседи.

Що се отнася до **нормализирането на отношенията с Косово**, Сърбия продължи да участва в диалога и като цяло да е ангажирана с изпълнението на сключеното през април 2013 г. Първо споразумение относно принципите, уреждащи нормализирането на отношенията, както и на други договорености, постигнати в рамките на диалога. Благодарение на това бяха направени редица необратими промени на място, като за първи път на цялата територия на Косово се състояха местни и парламентарни избори, а разпускането на сръбските полицейски и съдебни структури е напреднало значително. Взето беше трайно решение за включването на Косово в Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ). Въпреки че от свикването на предсрочни избори в Косово насам не са се състояли срещи на високо равнище, работата продължи на техническо ниво, което доведе до напредък в областта на събирането на митата, интегрираното управление на границите, енергетиката и телекомуникациите.

И все пак, напредъкът в диалога се забави като цяло. И в Сърбия, и в Косово се състояха предсрочни парламентарни избори. Важно е диалогът на високо равнище да бъде подновен. Освен това е от основно значение двете страни да продължат да участват пълноценно и добросъвестно в изпълнението на добра воля на всички действащи споразумения. Отбелязването на по-нататъшен напредък следва постепенно да доведе до цялостно нормализиране на отношенията между Сърбия и Косово под формата на правнообвързващо споразумение, което да бъде сключено до приключването на преговорите за присъединяването на Сърбия, с перспективата и Сърбия, и Косово да бъдат в състояние да упражняват пълноценно правата си и да изпълняват отговорностите си.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Сърбия отбеляза ограничен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходимо е страната да извърши редица структурни реформи, за да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план.

През първата половина на годината икономиката се сви, като причина за това бяха и големите наводнения. Правителството поде сериозно изпълнението на амбициозната си програма за икономически и структурни реформи, като прие първа поредица от важни закони относно трудовата дейност, приватизацията и обявяването в несъстоятелност. Въпреки осъществяването на поредица от нови мерки фискалните дисбаланси се задържаха много високи, а и държавният дълг продължи да нараства. Растящият износ обаче допринесе за намаляване на външните дисбаланси. Инфлацията спадна до

рекордно ниски нива под определените от централната банка граници. Безработицата се запази много висока.

Необходимо е да се положат значителни усилия за намаляване на държавните разходи и осъществяване на приетите структурни реформи, за да бъде възстановена фискалната устойчивост и в крайна сметка да бъде подпомогнат растежът. За намаляване на силното държавно влияние върху икономиката е необходимо да се премахне неефективността в мащабния публичен сектор, приватизацията да напредне по график, да се оптимизира държавната помощ и да се подобри корпоративното управление на публичните дружества. Трябва да се подобри събирането на данъци, включително и чрез справяне със сивата икономика. Бизнес средата страда от прекомерна бюрокрация, бавни процедури на влизане на пазара и излизане от него и множество пречки пред инвестициите, като например слабата правна система и бавните процедури за принудително изпълнение на договорни задължения. Нужно е да се предприемат ефективни действия срещу високия дял необслужвани заеми, за да се подобри банковото кредитиране. За модернизирването на физическата инфраструктура, особено след причинените от наводненията щети, са необходими постоянни усилия и създаването на допълнителни фискални възможности. Образователната система трябва да стане по-ефикасна с оглед на намаляващия брой ученици и несъответствието между търсените и предлаганите умения на пазара на труда.

Що се отнася до **способността да изпълнява задълженията, произтичащи от членството**, Сърбия продължи да привежда законодателството си в съответствие с изискванията на законодателството на ЕС в множество сфери. Страната продължи безпроблемно да изпълнява задълженията си, произтичащи от Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА). Добър напредък може да бъде отчетен в сферата на информационното общество и медиите с приемането на пакета от три закона за изпълнение на медийната стратегия от 2011 г., като по този начин нормативната уредба на Сърбия беше допълнително приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Законодателството за железопътния, въздушния и шосейния транспорт също беше приведено в по-голяма степен на съответствие. Публикуването на резултатите от преброяванията на населението и на земеделските стопанства продължи. Сред приоритетите за реформа, посочени в новата стратегия за реформа на публичната администрация от януари 2014 г., е и вътрешният контрол на публичните финанси.

В областта на външната политика и политиката на сигурност присъединяването на Сърбия към декларациите на ЕС и решенията на Съвета трябва да се подобри, за да може страната да изпълни посоченото в преговорната рамка изискване за постепенно привеждане на нейните политики и решения в тази сфера в съответствие с приетите от Европейския съюз и неговите държави членки в периода до присъединяването. Необходимо е Сърбия спешно да изготви и въведе надеждни и стабилни механизми за мониторинг и надзор за привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС във всички сектори. Също така са нужни значителни усилия не само за укрепването и безусловното прилагане на цялостната правна рамка, но също така — и което е най-важно — за осигуряването на подходящите финансови и човешки ресурси за извършването на тези реформи. Освен това липсват институционално координиране и ръководство в някои от ключовите области от достиженията на правото на ЕС и е налице необходимост от съхраняване на независимостта на регулаторните органи. Законодателството за контрола върху държавната помощ трябва да бъде приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС и да се прилага ефективно по отношение на всички предприятия, включително тези, които са в процес на реструктуриране и приватизация. Необходими са допълнителни усилия за оптимизиране на процедурата за предоставяне на убежище в съответствие със

стандартите на ЕС, а съоръженията, предвидени за постоянно настаняване, трябва спешно да бъдат модернизирани. Сърбия трябва да увеличи усилията си за привеждане в съответствие в сферата на енергетиката, включително по отношение на газопровода „Южен поток“. Приоритети за страната трябва да бъдат отделянето на дейностите по преноса и разпределението в газовия сектор и преструктурирането на държавното газово дружество Srbijagas. Освен това е нужно да се извърши по-нататъшно привеждане в съответствие в областите на данъчното облагане, околната среда, изменението на климата и генномодифицираните организми и да се укрепи значително системата на здравеопазването и социалната защита като цяло.

Бивша югославска република Македония:

Като цяло страната продължава да изпълнява в достатъчна степен **политическите критерии**. Тя приключи основната част от реформите в съдебната система и публичната администрация и отбеляза напредък откакто стана страна кандидатка през 2005 г. Степента на съответствие с достиженията на правото на ЕС е висока, като се има предвид на какъв етап от процеса на присъединяване се намира страната. Продължават обаче да са налице сериозни предизвикателства, като в някои сфери те са станали още по-големи. Тези предизвикателства са свързани, по-специално, с политическата култура, предизвикваща все по-голямо разединение, сериозното безпокойство заради нарастващото политизиране на държавните институции и медии, както и нарастващия правителствен контрол върху тях и все още нестабилните междуетнически отношения.

Според ОССЕ/БДИПЧ президентските избори и предсрочните парламентарни избори през април 2014 г. са били проведени ефективно, но не е имало разделение между държавните и партийните дейности и медийното отразяване не е било безпристрастно. Безпокойството, предизвикано от размиването на разделието между държавата и управляващите партии, уронва доверието в публичните институции. Липсата на диалог и трайното разделение между партиите доведоха до нова политическа криза вследствие на твърдения за нарушения във връзка с изборите, като основната опозиционна партия напусна парламента. Основните политически партии не полагат достатъчно усилия за воденето на конструктивна политика в интерес на всички избиратели и цялата страна. Правителството и опозицията следва да предприемат стъпки за възобновяването на политическия диалог в парламента. Необходимо е правителството да направи така, че опозицията да има възможност да изпълнява пълноценно функцията си за упражняване на демократичен контрол. Паралелно с това опозицията също трябва да участва по конструктивен начин в демократичните процеси.

Политизирането на публичната администрация както на централно, така и на местно равнище буди сериозно безпокойство. Принципите на прозрачност, отчетност и заслуги не се прилагат напълно. Освен това ОССЕ/БДИПЧ съобщи за достоверни твърдения за случаи на упражняване на натиск върху служители от публичния сектор по време на изборите през април 2014 г. Необходимо е да се предприемат действия по тези въпроси, включително посредством новата законодателна рамка.

Също така е нужно независимостта и компетентността на съдилищата още да се повишат, както и да се отдели по-голямо внимание на качеството на правосъдието за гражданите. Големият законодателен и технически напредък на страната в тази сфера е помрачен от нарастващото безпокойство във връзка с избирателността на правосъдието. Постигат се резултати, но въпреки това корупцията продължава да бъде широко разпространена в много сфери и все още представлява сериозен проблем. Рамката за борба с корупцията трябва да се прилага по-ефективно.

Извършени бяха допълнителни подобрения в сферата на полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност и трафика на хора. Усилията за постигането на трайни резултати при разследванията, наказателните преследвания и осъдителните присъди по дела за организирана престъпност и корупция трябва да продължат. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Общата рамка за защита на основните права е налице, но е необходимо да се обърне по-голямо внимание на ефективното ѝ прилагане. Трябва да се положат трайни усилия за преодоляване на безпокойството във връзка с предразсъдъците и дискриминацията срещу ромите и за предприемане на ответни действия срещу нетолерантността към лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ).

Положението по отношение на свободата на медиите продължи да се влошава. Правителството упражнява влияние върху медийната продукция, наред с другото, и чрез финансирана от държавата реклама. Наблюдават се недостиг на действително независимо отразяване, липса на точна и обективна информация, която да стига до обществеността посредством големите медии, както и липса на информиран публичен дебат.

Що се отнася до междуетническите отношения, Охридското рамково споразумение, което сложи край на избухналия през 2001 г. конфликт, осигурява рамката за гарантиране на мултиетническия характер на обществото. Преобладава обаче липсата на доверие между общностите. Определени събития или инциденти могат лесно да предизвикат напрежение. Необходимо е да се възприеме по-деен и съвместен подход за насърчаване на приобщаващо мултиетническо общество. Все още предстои прегледът на Охридското рамково споразумение да приключи, а направените впоследствие препоръки — да бъдат изпълнени.

Като цяло страната поддържа добри отношения с останалите държави, обхванати от процеса на разширяване, и участва активно в регионалното сътрудничество. Възприемането на конструктивен подход към отношенията със съседните държави — членки на ЕС, продължава да бъде важно. Трябва да се избягват действия и изяви, които могат да се отразят неблагоприятно на добросъседските отношения.

Що се отнася до **икономическите критерии**, бившата югославска република Македония продължава да се намира в напреднала фаза, а в някои сфери е отбелязала и допълнителен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. За да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, страната трябва да преодолее сериозни предизвикателства посредством решителното извършване на структурни реформи.

Икономическото възстановяване продължи, но все още разчита основно на външния сектор и имаше ограничено отражение върху безработицата, която се задържа висока, особено сред младите хора. Реформите за справяне с липсата на структурна гъвкавост на пазара на труда напреднаха, но колебливо. Финансовата стабилност се запази, а притокът на преки чуждестранни инвестиции нарасна. Фискалната дисциплина, както и прозрачността и качеството на държавните разходи се влошиха.

Перспективите за растеж и заетост зависят до голяма степен от бизнес средата в местния частен сектор. За да се спомогне за реализирането на тези перспективи, е необходимо да се улеснят допълнително процедурите за лицензиране, включително за да се насърчи установяването на връзки нагоре по веригата между местни и чуждестранни дружества, да се ускорят процедурите за излизане от пазара и, като цяло, да се осигурят равни условия за всички дружества, когато се извършва регулиране на

стопанската дейност. Достъпът до финансиране трябва да се подобри, включително чрез възстановяване на банковото кредитиране. Необходимо е да се постигне по-добро съответствие между уменията на работниците и изискванията на пазара на труда, като се извършат допълнителни реформи на образователната система, включително като се изпълни стратегията за професионално обучение. Що се отнася до публичните финанси, новото влошаване на фискалната дисциплина през 2013 и 2014 г. показва нуждата от по-добри процедури за бюджетно планиране и от по-добра съгласуваност между изпълнението на годишния бюджет и средносрочната фискална стратегия. Качеството на публичните разходи следва да се подобри, като се извършат промени в състава на капиталовите разходи в посока към насърчаващи растежа инвестиции.

Бившата югославска република Македония отбеляза допълнителен напредък в подобряването на **способността си за изпълнение на задълженията, произтичащи от членството**. Страната продължава да участва в процеса на стабилизиране и асоцииране и да изпълнява задълженията си съгласно Споразумението за стабилизиране и асоцииране.

Тя е установила широко по своя характер сътрудничество с ЕС във всички сфери на достиженията на правото на Съюза и се намира в напреднала фаза на привеждане в съответствие на законодателството както на стратегическо, така и на институционално равнище. Страната е достигнала достатъчна степен на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, за да премине към следващия етап от процеса на присъединяване. Понастоящем вниманието следва да бъде съсредоточено върху административния капацитет и ефективното прилагане.

По отношение на вътрешния пазар вече е постигнато добро равнище на привеждане в съответствие на законодателството в областта на движението на капитали, пощенските услуги и дружественото право. В сферата на правосъдието и вътрешните работи страната е в напреднала фаза на подготовката, свързана с визовата политика, външните граници и Шенген и полицейското сътрудничество. От друга страна, нужно е да се положат допълнителни усилия особено в сферата на регионалната политика, околната среда и изменението на климата, социалната политика и образованието. Също така вътрешният контрол на публичните финанси трябва да бъде допълнително затегнат и развит в цялата публична администрация.

Съветът все още не е взел решение във връзка с предложението на Комисията от 2009 г. за преминаване към втория етап на процеса на асоцииране в съответствие с член 5 от Споразумението за стабилизиране и асоцииране.

Албания

Албания отбеляза допълнителен напредък в изпълнението на **политическите критерии**. Беше стартиран диалог на високо равнище по ключовите приоритети и бяха сформирани съвместни работни групи, които да структурират работата по необходимите реформи. Все още предстои да бъде създаден Национален съвет за европейска интеграция, чиято цел е да допринесе за приобщаващия характер на процеса на реформи и да обедини всички участници около него. Воденето на конструктивен и траен политически диалог между правителството и опозицията е от жизненоважно значение за трайния характер на реформите.

Парламентът единодушно прие резолюция относно европейската интеграция. Той одобри редица законодателни мерки, свързани с интеграцията в ЕС, главно в сферите на борбата с корупцията и организираната престъпност, и гласува относно назначения в съдебната власт. Законодателната процедура стана по-прозрачна. Въпреки това напрегнатата политическа обстановка се отрази на парламентарната дейност, вследствие на което опозицията често се въздържаше от участие в работата на

парламента, а от юли насам я бойкотира. И правителството, и опозицията трябва да направят така, че политическият дебат да се води на първо място в парламента. Необходимо е правителството да направи така, че опозицията да има възможност да изпълнява пълноценно функцията си за упражняване на демократичен контрол. Паралелно с това опозицията също трябва да участва по конструктивен начин в демократичните процедури.

Реформата на публичната администрация напредна, по-конкретно с влизането в сила на Закона за държавната служба, приемането на съответните подзаконови разпоредби и предприемането на стъпки за подобряване на процедурите за наемане на работа. Необходимо е прилагането на законодателството и процедурите да продължи с цел засилване на деполитизирането, отчетността и професионалните стандарти на публичната администрация. Административнопроцесуалният кодекс трябва да бъде финализиран и приет в съответствие със стандартите на ЕС. Необходимо е да се предприемат стъпки за засилване на независимостта и укрепване на функционирането на независимите институции.

Албания предприе по-нататъшни действия за реформа на съдебната власт, като съвместна работа с Венецианската комисия с цел засилване на независимостта, отчетността и професионализма на съдебната система и започване на изготвянето на стратегията за съдебна реформа за периода 2014—2020 г. Направени бяха известни стъпки за повишаване на отчетността и прозрачността на съдебната власт, в това число чрез законодателни изменения, уреждащи имунитета на съдиите и прокурорите. Дисциплинарните производства срещу съдии доведоха до налагането на редица санкции. Административните съдилища започнаха да функционират, въпреки че все още предстои да започнат да работят пълноценно. Внесени бяха изменения в Закона за висшия съдебен съвет, чиято цел е да се подобри работата му. Беше изразено обаче безпокойство заради бързото приемане на тези изменения, в чието изготвяне и обсъждане не са били включени всички заинтересовани страни. Продължават да са налице множество недостатъци и като цяло широко се споделя мнението, че съдебната власт се нуждае спешно от задълбочена реформа. Необходимо е да се положат допълнителни значителни усилия за постигането на независимост, ефикасност и отчетност на съдебната власт, включително чрез внасянето на изменения в конституцията. Албания трябва да продължи да работи дейно по този процес с конструктивното участие на всички заинтересовани страни, включително чрез продължаване на сътрудничеството с Венецианската комисия. Необходими са решителни действия за укрепване на системата от дисциплинарни санкции за съдиите, прокурорите и адвокатите и за допълнително повишаване на ефикасността на съдилищата.

Правителството демонстрира политическа воля за решителни действия за предотвратяване на корупцията и борба с нея. Законодателната рамка беше укрепена, а координирането и мониторингът на политиките на централно ниво — подобрени. Назначен беше национален координатор за борба с корупцията, а във всички съответни министерства беше създадена мрежа от точки за контакт във връзка с борбата с корупцията. Въпреки това корупцията е широко разпространена в много сфери, включително в съдебната власт и правоприлагането, и продължава да бъде особено сериозен проблем. Необходимо е Албания да вземе мерки за прилагането на законодателната рамка и да приеме стратегията и планове за действие за борба с корупцията за периода 2014—2020 г. Междуинституционалното сътрудничество трябва да бъде засилено, а пречките пред дейните разследвания — премахнати. Освен това е нужно Албания да постигне още резултати при разследванията, наказателните

преследвания и издаването на осъдителни присъди по дела за корупция, особено по високите етажи.

В борбата с организираната престъпност се наблюдава положителна тенденция в редица области, а именно активизиране на дейностите по правоприлагане, включително във връзка с изземването на наркотици и престъпленията, свързани с наркотици, икономическите престъпления и трафика на хора. По-специално, властите предприеха сериозни действия за борба с отглеждането и трафика на канабис, които продължават да бъдат сериозно безпокойство, най-вече чрез масштабна полицейска операция в село Лазарат и в северната част на страната. Международното сътрудничество беше засилено. Независимо от това обаче усилията за борба с организираната престъпност трябва да бъдат засилени. Сътрудничеството между правоприлагащите институции следва да бъде подобро още повече, а законодателните пречки, отразяващи се на ефикасността на разследванията — премахнати. Албания трябва да положи трайни усилия, съчетани с дейни и системни финансови разследвания и последователно прилагане на законодателството, за да се бори с всички форми на престъпна дейност, в това число изпирането на пари и трафика на хора и наркотици. Необходимо е страната да продължи решителните си действия срещу отглеждането на канабис. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Що се отнася до основните права, свободата на събиране и сдружаване и свободата на мисълта, съвестта и религията като цяло продължават да се зачитат. Сътрудничеството между държавните органи и организациите на гражданското общество във връзка с правата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ) се подобри. Правната рамка, засягаща хората с увреждания, беше преразгледана; сега е необходимо тя да бъде приложена. Правните разпоредби, дискриминиращи на основа пол, трябва да бъдат премахнати, институционалният капацитет за защита на детето — засилен, а проблемът с принудителния труд на деца — решен. Приет беше план за действие за правата на детето. Албания трябва да се съсредоточи върху мерки за изпълнение, насочени към по-голямо приобщаване на ромите и защита на уязвимите групи от населението. Необходимо е да се подобри защитата на правата върху собствеността, включително като се преразгледа стратегията за реформа на собствеността от 2012 г. и се засили правото на собственост. Що се отнася до свободата на изразяване и медиите, правителството не успя да предприеме действия по набелязаните приоритети. Всички законови функции на Органа за аудиовизуални медии трябва да бъдат възстановени, а независимостта му — гарантирана на практика. Неразрешеното използване на честоти от няколко радио- и телевизионни оператори продължава да представлява проблем.

Положителното участие на Албания в регионалното сътрудничество и добросъседските отношения продължава да бъде от основно значение.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Албания отбеляза известен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Страната би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че ускори допълнително изпълнението на структурните реформи.

Албания запази макроикономическата си стабилност, започна да изчиства просрочените задължения и предприе стъпки за подобряване на данъчната администрация и събирането на данъци. Въпреки това темпът на икономическия растеж допълнително се забави, а дефицитът по текущата сметка се запази голям, което отразява ниската конкурентоспособност. Бюджетният дефицит надхвърли поставените

целеве стойности през 2013 г. и големият държавен дълг нарасна още повече, което допълнително ограничава възможностите за действия от фискален характер. Инфлацията се задържа ниска, което даде възможност провеждането на по-благоприятна парична политика да продължи, но не доведе до растеж на кредитите заради високия дял необслужвани заеми в търговските банки. Безработицата е висока, а делът на сивата икономика продължава да е голям.

Необходимо е Албания да продължи да полага усилия за фискална консолидация с цел да се намали държавният дълг, като паралелно с това да се остави възможност за стимулиращи растежа разходи. Енергийният сектор трябва да бъде реформиран, а реформите на пенсионната система и данъчната администрация — да продължат, за да се намалят рисковете, които те създават за публичните финанси. Банковото кредитиране и растежът на кредитите трябва да бъдат подкрепени с по-нататъшно изплащане на просрочените задължения на държавата към дружествата и с решаване на проблема с необслужваните заеми. Пречките пред развитието на частния сектор следва да бъдат премахнати чрез подобряване на бизнес средата, която към настоящия момент се характеризира с недостатъци при прилагането на принципа на правовата държава, слабости в регулаторната рамка и несигурност във връзка със собствеността върху имущество. Създаването на благоприятни условия за частни инвестиции, и по-специално за преки чуждестранни инвестиции, е от основно значение за диверсифицирането на ограничената производствена база. Образованието и обучението следва да се подобрят в още по-голяма степен, за да се преодолее несъответствието между търсените и предлаганите умения на пазара на труда и да се повиши пригодността за заетост на работниците.

Изпълнението на Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА), което влезе в сила през април 2009 г., продължи като цяло безпроблемно. Албания продължи да привежда законодателството си в съответствие с изискванията на законодателството на ЕС в редица сфери, като по този начин подобри **способността си за поемане на задълженията, произтичащи от членството**. Приет беше нов национален план за европейска интеграция за периода 2014—2020 г. В повечето области обаче конкретните подобрения са скромни. Страната ще трябва да положи значителни усилия, за да подобри подготовката си за прилагането на достиженията на правото на ЕС. Нужни са по-големи усилия за гарантиране на защитата на правата на интелектуална собственост. Уреждането на спора между правителството и електроразпределителното дружество СЕЗ спомогна да се подготви почвата за по-нататъшни реформи в енергийния сектор. Ускоряването на усилията в тази област, включително диверсификацията на енергийните ресурси и функционирането на пазара за електроенергия, е от решаващо значение за икономическото развитие. Освен това е необходимо Албания да подобри опазването на околната среда и да работи за отстраняването на недостатъците, забелязани в областите на транспорта, безопасността на храните и защитата на потребителите и здравеопазването. Административният капацитет и професионалните стандарти на органите, които отговарят за прилагането на достиженията на правото на ЕС, трябва да бъдат засилени, а независимостта на регулаторните органи — съхранена. Повишаването на прозрачността и отчетността, по-специално при възлагането на обществени поръчки и управлението на публичните финанси, продължава да бъде от основно значение.

Босна и Херцеговина

За пореден път страната отбеляза много ограничен напредък в изпълнението на **политическите критерии**. Липсва осезаем напредък във връзка със създаването на функциониращи и устойчиви институции. Парламентът на Босна и Херцеговина също отбеляза много ограничен напредък в приемането на свързано с ЕС законодателство.

Несъгласието на политическа и етническа основа оказва много отрицателно влияние върху работата на парламентите на държавно равнище и във федерацията.

Сътрудничеството с гражданското общество на държавно равнище, на равнище федеративни единици и на кантонално равнище продължава да бъде слабо. В съответствие с исканията по време на социалните протести от началото на 2014 г. всички правителства трябва приоритетно да се съсредоточат върху удовлетворяването на социално-икономическите потребности на гражданите, по-специално върху борбата с изключително високата безработица сред младите хора и оказването на помощ на нуждаещите се, в това число на пострадалите от силните наводнения през май.

Предвид политическата обстановка, напредъкът в реформата на публичната администрация и подобряването на капацитета ѝ за изпълнение на изискванията, свързани с интеграцията в ЕС, е много ограничен. Фрагментацията на правната административна рамка на различните нива на управление продължава да буди сериозно безпокойство, тъй като има силно отражение върху функционирането на системата на публичните услуги. Нужно е да се изготви нова стратегия за реформа на публичната администрация след 2014 г. Към необходимите реформи в управлението на публичните финанси трябва да се подходи всеобхватно.

По отношение на реформата на съдебната система напредъкът е малък. Структурният диалог по въпросите на правосъдието продължава да бъде важна платформа за постигане на консенсус относно съдебната реформа и обхватът му беше допълнително разширен, като бяха включени и други въпроси, свързани с принципа на правовата държава. Реформата на съдебната власт на държавно равнище трябва да бъде извършена приоритетно. Отчасти са предприети действия за преодоляване на регистрираната на всички нива липсата на човешки ресурси, които да работят по натрупаните за разглеждане дела за военни престъпления, но все още е необходимо да се постигне устойчивост посредством подходящо планиране и предоставяне на съответните средства от компетентните национални органи. Съдебната власт се нуждае от допълнително затягане на дисциплинарните механизми и адекватни разпоредби относно конфликта на интереси.

Малък напредък бе отбелязан при реформите, целящи намаляване на корупцията, която продължава да засяга целия публичен сектор, като положението продължава да бъде най-сериозно при предоставянето на услуги и достъпа до заетост. Мрежите за политически протекции са широко разпространени и оказват влияние на всички нива на управление. Разследването и наказателното преследване по знакови случаи продължават да бъдат недостатъчни, а ефективното разследване, наказателно преследване и издаване на осъдителни присъди като цяло са слаби. Липсва политическа воля за преминаване от реториката към борба с корупцията, включително за разследване и издаване на осъдителни присъди по знакови случаи. Отчетен беше цялостен ограничен напредък в борбата с организираната престъпност, която продължава да буди сериозно безпокойство въпреки няколко успешни съвместни операции, които бяха проведени, в това число при тясна координация със съседни държави. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Правната и институционална рамка за зачитане на правата на човека е налице и основните елементи на международното законодателство за правата на човека са включени в правната система. Въпреки това нарасналият политически и финансов натиск върху медиите и сплъшванията и заплахите срещу журналисти и редактори предизвикват сериозно безпокойство. Нужни са по-големи усилия, за да могат

училищата да станат по-приобщаващи и да се реши въпросът с помещаването на „две училища под един покрив“, във Федерацията. Необходимо е да се извършва ефективна превенция и разследване на случаите на подбуждане към омраза, насилие и дискриминация срещу лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ). Напредъкът в удовлетворяването на жилищните нужди на ромите е много добър, но е нужно да нараснат усилията в сферите на образованието, здравеопазването и заетостта. Що се отнася до бежанците и вътрешно разселените лица, преразгледаната стратегия по този въпрос трябва да се прилага ефективно, по-специално социално-икономическите ѝ аспекти. Босна и Херцеговина продължи да участва активно в регионалното сътрудничество и да поддържа добросъседски отношения.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Босна и Херцеговина отбеляза незначителен напредък към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходими са значителни стъпки за преодоляване на постоянните структурни слабости, за да може страната да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в дългосрочен план.

Икономическият растеж започна бавно да се възстановява и дефицитът по текущата сметка намаля при продължаващи външни дисбаланси. Възстановяването е все още крехко заради слабото вътрешно търсене и ограничената производствена база. Очаква се тежките наводнения от пролетта да влошат икономическата и фискалната ситуация в краткосрочен план. Положени бяха усилия за подобряване на фискалната координация във Федерацията и събирането на косвени данъци.

Босна и Херцеговина трябва да вземе допълнителни спешни мерки за запазване на фискалната дисциплина. Освен това е необходимо да се положат усилия за премахване на значителното присъствие на държавата в икономиката и за намаляване на публичните разходи и подобряване на техния състав и насоченост. Нужни са също така адекватни действия срещу неефективността на публичните предприятия. Установяването на по-добро координиране между федеративните единици и вътре в тях значително ще улесни и подобри изготвянето на икономическата политика. Големите дисбаланси на пазара на труда, намерили изражение в постоянно високата безработица, особено сред младите хора, и изключителното слабото участие на пазара на труда налагат предприемането на решителни стъпки за премахване на демотивиращите фактори за заетост и за повишаване на качеството на образованието. Слабостите в правната и бизнес среда, а именно бавните процедури за принудително изпълнение на договорни задължения, скъпите и сложни процедури за влизане на пазара и излизане от него и слабо развитата инфраструктура, следва да бъдат преодолені, за да се подпомогне развитието на частния сектор и да се привлекат инвестиции, особено чуждестранни инвестиции. В този контекст сивата икономика продължава да бъде сериозно предизвикателство. Освен това е необходимо да се предприемат действия във връзка с високия дял необслужвани заеми.

Подобно на миналата година, в резултат на липсата на реална политическа подкрепа за програмата за членство в ЕС, на отсъствието на работещ механизъм за координиране по въпросите, свързани с ЕС, и на вътрешните спорове относно правомощията напредъкът в **сближаването със законите и стандартите на ЕС** беше ограничен. Това засяга по-специално следните сфери: движението на хора и работна сила, свободата на предоставяне на услуги и правото на установяване, свободното движение на стоки, защитата на потребителите, политиката на заетост и социалната политика, образованието, културата и научните изследвания, промишлеността и малките и средните предприятия, околната среда и климата и транспорта. В редица области

постигането на по-нататъшен напредък е възпрепятствано от липсата на стратегии за цялата страна.

Напредъкът в селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика и рибарството беше малък. Непривеждането в съответствие с изискванията на ЕС в тази област продължава да възпрепятства износа на стоки от животински произход за ЕС — тази ситуация буди съжаление и са необходими сериозни и добре координирани усилия, за да бъде преодоляна. В областта на данъчното облагане Босна и Херцеговина прие данъчен режим за дребните пивовари, който не е в съответствие със задълженията съгласно Временното споразумение, тъй като дискриминира вноса на бира. В енергийния сектор не бе постигнат голям напредък заради сложната административна структура, спорове относно правомощията между държавното равнище и федеративните единици и липсата на политическа воля. Това доведе, наред с другото, до тежко и трайно нарушаване на задълженията на страната в газовата сфера, произтичащи от Договора за създаване на Енергийна общност, и е необходимо да се предприемат спешни действия в тази връзка. Напредък може да бъде отчетен, наред с другото, в сферата на вътрешния пазар с приемането на Закона за обществените поръчки, който дава възможност на страната да приведе разпоредбите си в съответствие с директивите на ЕС от 2004 г. Сътрудничеството между статистическите органи на равнище федеративни единици и на държавно равнище се подобри особено в контекста на преброяването на населението и жилищния фонд.

Косово

Що се отнася до **политическите критерии**, в политическия дневен ред на Косово през миналата година основно място заемаха местните и парламентарните избори и последиците от тях. Проведените през юни парламентарни избори бяха прозрачни и добре организирани. Изборният ден премина без сериозни инциденти и избирателите пуснаха своя глас свободно в цяло Косово, включително в четирите северни общини. Тези избори затвърдиха напредъка, постигнат на местните избори в края на 2013 г. И в двата случая бяха направени подобрения в изборителния процес. Случаите на измами бяха по-малко, отколкото на изборите през 2010 г., и по тях бяха предприети ефикасни ответни мерки. Все още има висящи дела по значителен брой от регистрираните през 2010 г. случаи. Косово още не е изпълнило препоръките на мисиите и експертите за наблюдение на изборите. Тези препоръки включват приемането на подробен изборителен кодекс и изготвянето на изборителните списъци с по-голяма точност. Необходима е изборителна реформа, която да гарантира, че правната рамка за изборите отразява най-добрата практика в ЕС. Неотдавнашното присъединяване на Косово като член на Венецианската комисия може да помогне в това отношение.

Фактът, че новият парламент не беше сформиран безпроблемно и своевременно, представляваше крачка назад. Новото правителство и парламентът трябва да дадат нов тласък на програмата на Косово за реформи. Необходимо е и двете институции да доразвиват съществуващия политически консенсус в Косово по въпроса за интеграцията в ЕС. Правителството на Косово демонстрира способността си да координира програмата си за интеграция в ЕС, особено във връзка с преговорите по ССА. Основавайки се на експертния опит на различни служби и институции, участващите в преговорите представители на Косово положиха значителни усилия за внимателното преглеждане на предложения текст и анализирането на евентуалното му въздействие. Това е израз на добро разбиране на ефекта от поетите ангажименти.

За да изпълни задълженията, произтичащи от бъдещото ССА, изпълнителната власт в Косово и парламентът трябва да се съсредоточат върху прилагането на

законодателството и осъществяването на политиките. Необходимо е в законодателните планове и планове относно политиката да бъдат заложили по реалистичен начин нужните ресурси. Новият парламентарен мандат предоставя добра възможност за подобряване на надзора върху изпълнителната власт и законодателния процес. Ролята на парламента в надзора на независимите институции и регулаторните органи трябва да бъде утвърдена. Нужно е независимостта на тези органи да бъде засилена, а назначенията за тях да бъдат извършени незабавно и въз основа на честен и деполитизиран процес на подбор с обективни критерии.

Доброто сътрудничество с мисията на ЕС в областта на върховенството на закона EULEX продължи. Косовските власти поеа значимия политически ангажимент да удължат мандата на мисията и се съгласиха да създадат специален съд, в който ще се разглеждат случаи, разглеждани от Специалната група за разследвания. За приключването на този процес е необходимо Косово да приеме нужните законодателни промени, включително в своята конституция. Съдебните органи се справиха добре със структурни предизвикателства като приетата през 2013 г. всеобхватна съдебна реформа и прехвърлянето на някои от функциите на EULEX към местните органи. Структурираният диалог по темата за правовата държава продължи да подкрепя този процес. Обемът на натрупаните за разглеждане дела и установяването на безпристрастно и независимо правосъдие продължават да бъдат предизвикателство. Съдебните органи на Косово трябва дейно да продължат да повдигат обвинения въз основа на допустими доказателства и да постановяват добре обосновани и навременни решения независимо от преобладаващото мнение сред обществото или политическата класа.

Що се отнася до борбата с корупцията и организираната престъпност, разследванията на престъпления, свързани с наркотици, се увеличиха и някои групи за трафик на хора бяха разбити. Въпреки това, като се имат предвид малкото на брой присъди и случаи на изземване на наркотици, Косово се намира на ранен етап от борбата с организираната престъпност и корупцията. Правоприлагащите агенции не са склонни да започват финансови разследвания и броят на случаите на замразяване и конфискуване на активи, извършени от полицията вследствие на съдебна заповед, продължава да бъде нисък. Сплашването на свидетели все още буди сериозно безпокойство. Новото правителство и парламент трябва да възприемат подход на нулева толерантност спрямо корупцията и организираната престъпност и да демонстрират ясна политическа воля за ефективна борба с тях. Необходимо е политическата класа на Косово да демонстрира готовността си да приеме резултата от независимите съдебни процеси. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре навлизането на престъпни групи в политиката, правната система и икономиката.

Изпълнението на стратегията (2010—2013 г.) и плана за действие (2012—2014 г.) за реформа на публичната администрация представляваше мащабно предизвикателство за Косово и отбелязаните резултати бяха много ограничени. Със съответната сериозна политическа подкрепа Косово трябва да установи реалистична стратегическа рамка за изготвянето на политиките, планирането на законодателната дейност и практическото изпълнение на реформите. Довършването на законодателната рамка за държавната служба, осигуряването на нейното деполитизиране и оценяването на работата на държавните служители са приоритети. Освен това е необходимо Косово да приеме закон за общите административни процедури, който е от ключово значение за установяването на благоприятна за бизнеса среда. Въпреки че вече са налице някои правила и разпоредби за управлението на публичните финанси, Косово трябва да възприеме по-всеобхватен подход към реформите в тази област. То трябва да гарантира

тяхното осъществяване и да подобри действията, предприемани вследствие на докладите от главния одитор.

В общи линии правата на човека и основните права са гарантирани от законодателството на Косово. Независимата комисия за медиите отново функционира. Извършителите на насилието срещу вестника „Kosovo 2.0“ получиха условни присъди. Заплахите и нападенията срещу активисти, подкрепящи лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ), и срещу журналисти продължиха и това е причина за сериозно безпокойство. Необходимо е да бъдат създадени условия за упражняване на свободата на изразяване и медиите. Правата върху собствеността трябва да бъдат ефективно упражнявани, в това число достъпът на жените до наследена собственост. Все още предстои Косово да оптимизира институционалната си система в областта на правата на човека. Съответните отговорности са неясно формулирани, което възпрепятства прилагането на законодателството и мониторинга.

Няколко вътрешно разселени семейства от ромската общност, живееща в лагер в Черна гора, получиха земя. Основната сграда в ромския лагер в Leposaviq/Leposavić беше затворена. Съветът за прилагане и мониторинг спомогна за подобряване на защитата на културното и религиозното наследство. Въпреки това Косово трябва да положи по-големи усилия, за да гарантира прилагането на законодателството и политиката, включително плана за действие за ромите, ашкалите и гюптите. Инциденти, свързани със сигурността, и престъпления срещу лица, принадлежащи към малцинствата, и тяхна собственост трябва да бъдат разследвани и наказателно преследвани задълбочено и бързо. Необходимо е законите за историческия център в Prizren и за Velika Noća/Noçë e Madhe да бъдат приложени. Особено безпокойство предизвиква Законът за Velika Noća /Noçë e Madhe, тъй като няма напредък в прилагането му въпреки приетото през февруари 2013 г. общинско решение за предприемането на действия и дадените административни указания от Министерството на околната среда и териториалното устройство. Нужни са твърди действия за предотвратяване на незаконното строителство и разрушаването на обекти на културното наследство.

Косово отбеляза допълнителен напредък в регионалното сътрудничество и сключи още двустранни споразумения за сътрудничество с няколко от своите съседи.

Що се отнася до **нормализирането на отношенията със Сърбия**, Косово продължи да участва в диалога и като цяло е ангажирано с изпълнението на сключеното през април 2013 г. Първо споразумение относно принципите, уреждащи нормализирането на отношенията, както и на други договорености, постигнати в рамките на диалога. Благодарение на това бяха направени редица необратими промени на място — за първи път в цяло Косово се състояха местни и парламентарни избори, а разпускането на сръбските полицейски и съдебни структури е напреднало значително. Взето беше трайно решение за включването на Косово в Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа (ПСЮИЕ). Въпреки че от свикването на предсрочни избори в Косово насам не са се състояли срещи на високо равнище, работата продължи на техническо ниво, което доведе до напредък при събирането на митата, интегрираното управление на границите, енергетиката и телекомуникациите.

И все пак, напредъкът в диалога се забави като цяло. И в Сърбия, и в Косово се състояха предсрочни парламентарни избори. Важно е диалогът на високо равнище да бъде възобновен. Освен това от основно значение е двете страни да продължат да участват пълноценно в добросъвестното изпълнение на всички действащи договорености. Отбелязването на по-нататъшен напредък следва постепенно да доведе до цялостно нормализиране на отношенията между Сърбия и Косово под формата на

правнообвързващо споразумение, което да бъде сключено до приключването на преговорите за присъединяването на Сърбия, с перспективата и Сърбия, и Косово да бъдат в състояние да упражняват пълноценно правата си и да изпълняват отговорностите си.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Косово отбеляза ограничен напредък по пътя към установяването на функционираща пазарна икономика. Необходими са значителни усилия за преодоляване на структурните слабости, за да може страната да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в дългосрочен план.

Икономическият растеж се запази положителен (3,4 %), но не доведе до подобряване на условията на пазара на труда. Продължават да са налице високи външни дисбаланси въпреки известно намаляване на търговския дефицит. Макроикономическата стабилност се запази до голяма степен въпреки значителното еднократно нарастване на текущите разходи преди изборите, по-специално за заплати и пенсии. Подобна практика влошава прозрачността, предвидимостта и надеждността на фискалната политика, усложнява фискалното планиране и променя състава на разходите в посока разходи, които стимулират растежа в по-малка степен.

Укрепването на фискалното планиране и ефективното прилагане на фискалното правило са от жизненоважно значение. Освен това решенията за големи инфраструктурни проекти, например в транспортния сектор, следва да се основават на надлежни оценки за разходите и ползите, за да се постигнат максимални икономически ползи. Предвид трайната и много висока безработица, следва да се положат усилия за улесняване на развитието на частния сектор чрез подобряване на бизнес средата. За тази цел пречките, дължащи се на слабия административен капацитет, трудния достъп до финансиране и дългите и сложни процедури за приватизация, трябва да бъдат премахнати бързо. Косово трябва да създаде добре функционираща правна и съдебна система, да ускори процедурите за принудително изпълнение на договорни задължения и ефективно да намали забавянията в съдилищата. Необходимо е икономическата статистика да се подобри.

Що се отнася до **сближаването със законите и стандартите на ЕС**, институциите на Косово демонстрираха капацитета си за постигане на резултати по политическите приоритети, като преговорите относно ССА, диалога за либерализиране на визовия режим и диалога със Сърбия. Това беше резултат от силни политически ангажменти. Отбелязването на резултати в други приоритетни области за реформа беше по-неравномерно. Основната правна рамка, позволяваща движението на капитали, продължава да бъде налице, но все още съществуват пречки пред закупуването на недвижимо имущество от чужденци. Резултатите на Косово в сферата на конкуренцията са ограничени, което се дължи на много слабия надзор върху практиките, нарушаващи конкуренцията, и държавната помощ. Нужно е Косово да гарантира, че органите в областта на конкуренцията работят ефективно и независимо. Законът за обществените поръчки беше изменен, за да се въведат преференции за местните производители. Тези преференции трябва да бъдат премахнати в срок от пет години от влизането в сила на ССА.

Наблюдава се трайно подобрене на енергийните доставки за Косово, в резултат на което понастоящем прекъсванията на електрозахранването са рядкост. Експлозия в електроцентралата „Косово А“ подчерта уязвимостта на системата. Необходимо е Косово да се подготвя по-активно за извеждането от експлоатация на електроцентралата. Стабилен напредък беше отбелязан в селското стопанство и безопасността на храните въпреки недостатъчните ресурси. Прехвърлянето на инспектори към централната агенция трябва да приключи спешно. Това е от основно

значение за налагане на спазването на стандартите в областта на храните и ветеринарната област, които са важни за търговията в контекста на ССА. Непроявата на интерес по отношение на околната среда представлява сериозен въпрос, засягащ общественото здраве и качеството на живот в Косово.

Турция

Що се отнася до **политическите критерии**, тази година отново беше белязана от силни контрасти.

От една страна, изпълнението на приетите през предходните години реформи продължи. Бяха приети и изпълнени няколко мерки по третия и четвъртия пакет за съдебна реформа и мерки, посочени в представения през септември 2013 г. пакет за демократизация. С тези мерки, наред с други действия, беше намален прагът за бюджетно подпомагане на политическите партии и беше дадена възможност за провеждането на политическа дейност на езици и диалекти, различни от турския, и за организирането на частно образование на езици и диалекти, различни от турския. Приемането през март на план за действие за предотвратяване на нарушенията на Европейската конвенция за правата на човека беше важна крачка, целяща нормативната уредба и съдебната практика на Турция да бъдат приведени в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека. Конституционният съд продължи да прилага процедурата за подаване на индивидуална конституционна жалба. Той постанови редица важни решения, утвърждаващи защитата на основните права в страната и демонстриращи устойчивостта на конституционната система на Турция.

През юни турският парламент прие закон за „създаването на по-стабилна правна основа за процеса на помирение“, чиято цел е да се намери решение на кюрдския въпрос. Законът беше приет с широката подкрепа на всички политически партии. Той включва мерки за унищожаване на тероризма, засилване на социалното приобщаване, реинтеграция на тези, които напускат Кюрдската работническа партия (ПКК) и се отказват от въоръжени действия, и подготвяне на обществото за завръщането на бившите бойци. Законът укрепва основата за процеса на помирение и допринася положително за стабилността и защитата на правата на човека в Турция.

Министерството по въпросите на ЕС представи през септември стратегия за Европейския съюз, чиято цел е да бъде даден нов тласък на процеса на присъединяване на Турция. Стратегията се гради на три стълба: политически реформи; социално-икономически промени в процеса на присъединяване; комуникационна стратегия. Очаква се стратегията да бъде последвана от планове за действие, съдържащи конкретни действия и срокове.

От друга страна, действията на правителството в отговор на твърденията за корупция, свързани с високопоставени личности, включително членове на правителството и техните семейства, предизвикаха сериозно безпокойство за независимостта на съдебната власт и прилагането на принципа на правовата държава. По-специално, тези действия се състояха във внасянето на изменения в Закона за Висшия съвет на съдиите и прокурорите, което беше последвано от множество преназначения и случаи на освобождаване от длъжност на съдии и прокурори, както и от преназначения, случаи на освобождаване от длъжност и дори задържания на голям брой полицейски служители. Това предизвика безпокойство по отношение на оперативния капацитет на съдебната власт и полицията и породиха сериозни съмнения за способността им да извършват разследвания по обвинения в корупция по недискриминационен, прозрачен и безпристрастен начин. Конституционният съд обяви за противоконституционни редица разпоредби на Закона за Висшия съвет на съдиите и прокурорите, в резултат на което парламентът измени законодателството и възстанови предишните разпоредби.

Тези събития доведоха също така до по-силна поляризация на политическия спектър. Няколко законодателни текста, предложени от управляващото мнозинство, включително по въпроси от основно значение за турската демокрация, бяха приети без надлежно обсъждане в парламента или подходящи консултации със заинтересованите страни и гражданското общество. Цялостният процес на вземане на решения, както на национално, така и на местно равнище, трябва да включва по-структурирани и систематични консултации с гражданското общество. От основно значение е да се реформира съществуващата правна среда, така че тя да може да благоприятства в по-голяма степен общото развиване на организации на гражданското общество.

Що се отнася до свободата на изразяване, широкият обществен дебат по теми, които преди се смятаха за чувствителни, включително кюрдския и арменския въпрос, продължи. Въпреки това редица разпоредби от турското законодателство и тълкуването им от членове на съдебната власт продължават да възпрепятстват свободата на изразяване, включително свободата на медиите. Внесените изменения в Закона за интернет ограничиха свободата на изразяване в интернет. Пълните забрани на YouTube и Twitter предизвикаха сериозно безпокойство. Впоследствие тези забрани бяха обявени за противоконституционни от Конституционния съд. Държавни служители продължиха да правят изявления със сплашващ ефект върху медиите. Това, както и структурата на собственост на турските медии доведоха до широко разпространена автоцензура в пресата и до напускане на работа и уволнения на журналисти.

Турското законодателство относно правото на събиране, което акцентира повече върху законността, отколкото върху мирния характер на демонстрацията, и прилагането му от правоприлагащите органи трябва да бъдат приведени в съответствие с европейските стандарти. Трябва да се приеме законодателство за създаването на комисия за мониторинг на правоприлагането като независим орган за надзор върху извършваните от полицията престъпления.

Неясното определение за членството във въоръжена организация в наказателното законодателство продължава да бъде причина за множество арести и случаи на наказателно преследване. Трябва да бъде създадена правна рамка по въпросите на вероизповеданието и възражението по съвест, която да бъде съвместима с Европейската конвенция за правата на човека. Нужно е да се положат значителни усилия за ефективното гарантиране на правата на жените, децата и лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните лица (ЛГБТИ). Домашното насилие, извършваните понякога убийства на честта и темата за ранните и насилствени бракове продължават да бъдат сериозно безпокойство. Необходимо е Турция да гарантира пълното зачитане на всички права върху собствеността, включително тези на немюсюлманските религиозни общности.

Необходимо е тези недостатъци да бъдат отстранени и властите да положат по-големи усилия за защитата на други основни права и свободи, така че всички граждани да могат безпрепятствено да упражняват правата си.

Подписването на споразумението за обратно приемане между ЕС и Турция на 16 декември 2013 г., успоредно със стартирането на диалога за либерализиране на визовия режим, даде нов тласък на отношенията между ЕС и Турция. Споразумението за обратно приемане влезе в сила на 1 октомври 2014 г., а първият доклад за напредъка на Турция по пътната карта за либерализиране на визовия режим ще бъде оповестен на 20 октомври 2014 г. Важно е да има напредък по двата процеса. Цялостното и ефективно прилагане спрямо всички държави членки е от основно значение.

Що се отнася до борбата с организираната престъпност, Турция усъвършенства програмата си за противодействие на финансирането на тероризма, консолидира мрежата от звена за защита на свидетели и реструктурира отговорностите в борбата с трафика на хора. Въпреки това бяха извършени мащабни освобождавания от работа на полицейски служители, които предизвикаха безпокойство във връзка с отражението им върху оперативния капацитет на ключови полицейски служби, участващи в борбата с организираната престъпност. Борбата с организираната престъпност и корупцията е от основно значение, за да се възпре влиянието на престъпни групи върху политиката, правната система и икономиката.

Във външната политика Турция продължи да играе важна роля в държавите, които не се намират в непосредствена близост до нея. Страната изигра изключително важна роля по отношение на Сирия, като твърдо и многократно осъжда насилието, упражнявано от сирийския режим върху цивилни, подкрепя установяването на по-обединена опозиция и предоставя жизненоважна хуманитарна помощ за над един милион сирийци, които бягат от страната си. Турция продължава също така да оказва практическа помощ за преговорите „Е3+3“ с Иран. С приемането на окончателните решения за инвестиции за осъществяването на трите проекта от южния газов коридор бяха положени стабилни основи за по-голяма сигурност на енергийните доставки за Европа. Редовният политически диалог между ЕС и Турция продължи, като бяха обсъдени както международни въпроси от общ интерес като Близкия изток и Централна Азия, така и глобални теми като борбата с тероризма, чуждестранните бойци и неразпространението на оръжия за масово унищожение. Турция продължи да води политика на ангажираност на Западните Балкани, включително като участва активно в Процеса за сътрудничество в Югоизточна Европа и допринася за военните и полицейските мисии и мисиите в сферата на върховенството на закона, които се ръководят от ЕС. В контекста на сериозните предизвикателства, свързани със ситуацията в държавите в съседство с Турция, диалогът с ЕС следва допълнително да се активизира и привеждането в съответствие с позициите на ЕС следва да се подобри.

Турция подкрепи подновяването на пълноценните преговори между лидерите на двете общности в Кипър под егидата на генералния секретар на ООН. Турция и Гърция насърчаваха организирането на взаимни посещения на двамата главни преговарящи в Анкара и Атина в контекста на текущите преговори.

Въпреки това Турция продължи да разпространява изявления, оспорващи правото на Република Кипър да експлоатира въглеводородни ресурси в изключителната икономическа зона на Кипър в интерес на всички кипърци. От Турция се очаква да подкрепи активно преговорите за намиране на справедливо, всеобхватно и трайно решение на кипърския въпрос в рамките на ООН, съгласно съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН и съгласно принципите, на които се основава ЕС. Конкретният ангажимент на Турция за постигането на такова всеобхватно решение продължава да бъде от основно значение. Въпреки многобройните призови на Съвета и Комисията Турция все още не е изпълнила задължението си за цялостно и недискриминационно прилагане на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране и не е премахнала всички ограничения върху свободното движение на стоки, включително ограниченията върху преките транспортни връзки с Кипър. Няма напредък в нормализирането на двустранните отношения с Република Кипър.

Турция трябва ясно да поеме ангажимента за поддържането на добросъседски отношения и за мирното уреждане на спорове съгласно Устава на Обединените нации, като при необходимост отнася въпросите до Международния съд. В този контекст ЕС отново изрази сериозното си безпокойство и прикани Турция да избягва каквито и да било заплахи или действия срещу държави членки, източници на напрежение или

действия, които биха могли да засегнат добросъседските отношения и мирното уреждане на спорове.

Съюзът приветства факта, че инициативите за сътрудничество между Гърция и Турция, целящи подобряване на двустранните отношения, продължават. Състоя се последният 58-и кръг на подготвителните разговори за определяне на границата на континенталния шелф. Гърция и Кипър подадоха официални жалби за многократни и зачестили нарушения от страна на Турция на техните териториални води и въздушно пространство, в това число чрез полети над гръцки острови.

Що се отнася до **икономическите критерии**, Турция се смята за функционираща пазарна икономика. Страната би трябвало да е в състояние да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Съюза в средносрочен план, при условие че ускори изпълнението на всеобхватните структурни реформи.

След отчетеното през 2012 г. забавяне на икономиката производството и заетостта нараснаха с умерено темпо. Безработицата обаче също се увеличи в резултат на бързо увеличаващата се работна сила. През 2014 г. дефицитът по текущата сметка намаля малко, но се запази висок. Турция разчита на постоянен приток на капитали отвън, което я прави уязвима на измененията в глобалното усещане за риск, като вследствие се наблюдават големи колебания на валутния курс.

Въпреки че фискалният дефицит и държавният дълг се запазиха на умерени нива, продължаващото надхвърляне на предвидените бюджетни средства за разходи налага укрепване на фискалната рамка. Фискалната политика следва да допринесе за увеличаване на цялостните национални спестявания предвид необходимостта от намаляване на външния дефицит. Като се има предвид, че тенденцията при инфлацията е да се покачва и данните се различават все повече от заложената от централната банка цел, необходимо е да се следва рестриктивна парична политика, която да бъде ясно съсредоточена върху ценовата стабилност. Въпреки известния напредък при приватизацията и либерализирането на пазара на електроенергия, от основно значение е структурните реформи като цяло да се ускорят, за да се подобри функционирането на пазарите на стоки, услуги и работна сила. Тези реформи следва да включват допълнително подобряване на съдебната система и административния капацитет, по-голяма прозрачност на държавната помощ и открита, честна и конкурентна система за обществени поръчки.

Що се отнася до **способността за поемане на задълженията, произтичащи от членството**, Турция продължи привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС. През 2013 г. беше отворена още една преговорна глава (глава 22 — „Регионална политика и координиране на структурните инструменти“). Напредъкът по отношение на трансевропейските мрежи е добър. Освен това страната предприе важни стъпки в ключови области по глава 24, по-специално във връзка с политиката за миграция и предоставяне на убежище, въпреки изключително голямата тежест в резултат на продължаващата бежанска криза. Напредък беше постигнат в сферата на енергетиката, особено по отношение на сигурността на доставките и вътрешния пазар на електроенергия, дружественото право, политиката за предприятията и промишлеността, статистиката, науката и изследванията, свободното движение на капитали (във връзка с борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма) и изпълнението на предприсъединителната програма за развитие на селските райони.

Като цяло Турция е в напреднала фаза на привеждането в съответствие по няколко глави от достиженията на правото на ЕС, сред които свободното движение на стоки, дружественото право, законодателството за интелектуалната собственост, финансовите услуги, енергетиката, икономическата и паричната политика, статистиката, политиката

за предприятията и за промишлеността, трансевропейските мрежи, науката и изследванията, митническият съюз и външните отношения.

Във всички области е необходимо да се обърне по-голямо внимание на прилагането на законодателството. Трябва да продължат да се полагат всеобхватни усилия в областите на правосъдието, свободата и сигурността, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика и околната среда и изменението на климата. Нужно е да бъде отбелязан допълнителен значителен напредък в съдебната власт и основните права, социалната политика и заетостта, особено в сферите на трудовото законодателство и здравословните и безопасни условия на труд. Привеждането в съответствие на законодателството трябва да продължи, особено в сферите на обществените поръчки, политиката в областта на конкуренцията, по-специално държавната помощ, информационното общество и медиите.